Съгласувам: /п/ **Утвърждавам: /п/**

АНТОАНЕТА ПАКОВА **АНГЕЛ СТОЕВ, д-р**

Началник на РУО - Пловдив ***Областен управител на област Пловдив***

Съгласувано с: ОБЛАСТЕН СЪВЕТ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ПЛОВДИВ – Решение, съгласно Протокол №1 от 22.12.2021г., ОКД-04-1/05.01.2022г.

Областна стратегия
за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Пловдив
2021 - 2023г.

Пловдив, 2021г.

Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Пловдив 2021-2023г. е съгласувана от Областния съвет за развитие на област Пловдив на 22.12.2021г. с Решение, взето с Протокол №1, ОКД-04-1/05.01.2022г., и от РУО - Пловдив съгласно чл. 196, ал.5 от ЗПУО.

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ 4

I. ОБЩИ ПРИНЦИПИ ЗА ПОДКРЕПАТА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ (ПЛР) В КОНТЕКСТА НА ЗАКОНА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ И НАРЕДБАТА ЗА ПРИОБЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ..... 6

II. АНАЛИЗ НА ЗДРАВОСЛОВНО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЛАСТ ПЛОВДИВ 8

III. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЛАСТ ПЛОВДИВ..... 34

IV. ОБЩИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ……..…….…46

V. ВИЗИЯ 48

VI. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА 48

VII. ПРИНЦИПИ 49

VIII. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ 49

IX. ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА…….55

X. ВРЪЗКА С ДРУГИ СТРАТЕГИИ …….55

XI. КООРДИНАЦИЯ, МОНИТОРИНГ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА…….55

Използвани съкращения

ДГ	Детска градина
ЕПЛР	Екип за подкрепа за личностно развитие
ЗБППМН	Закон за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни
ЗПУО	Закон за предучилищното и училищното образование
НПрО	Наредба за приобщаващото образование
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни
МОН	Министерство на образованието и науката
МС	Министерски съвет
НЕИСПУО	НЕИСПУО Национална електронна информационна система за предучилищното и училищно образование
НУ	Начално училище
ОУ	Основно училище
ОЗД	Отдел „Закрила на детето“
ПО	Приобщаващо образование
ПГ	Професионална гимназия
ПЛР	Подкрепа за личностно развитие
РЕПЛР	Регионален екип за подкрепа за личностно развитие

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата стратегия е изготвена на основание чл. 196, ал. 1 и ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование и чл. 5 от Наредба за приобщаващото образование, приета с ПМС №232 от 20.10.2017г., в сила от 18.12.2018 г. (НПрО). Тя има за цел да постави на основата на стратегическото планиране подкрепата за личностното развитие на децата и учениците на регионално ниво за периода 2021 – 2023г.

Образованието е национален приоритет и като процес включва обучение, възпитание и социализация. Реализира се в съответствие със следните принципи:

- ✓ единна държавна образователна политика за осигуряване правото на предучилищно и училищно образование;
- ✓ ориентираност към интереса и към мотивацията на детето и ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му, както и към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
- ✓ равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик;
- ✓ равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование;
- ✓ запазване и развитие на българската образователна традиция;
- ✓ хуманизъм и толерантност;
- ✓ съхраняване на културното многообразие и приобщаване чрез българския език;
- ✓ иновативност и ефективност в педагогическите практики и в организацията на образователния процес въз основа на научна обоснованост и прогнозиране на резултатите от иновациите;
- ✓ прозрачност на управлението и предвидимост на развитието на предучилищното и училищното образование;
- ✓ автономия за провеждане на образователни политики, самоуправление и децентрализация;
- ✓ ангажираност на държавата, общините и юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите и други заинтересовани страни и диалог между тях по въпросите на образованието.

Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование. То е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността. Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование.

Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Пловдив 2021 – 2023г. е изготвена в тясното сътрудничество с регионалните звена на държавните институции – РУО-МОН, ТСБ-НСИ, ДСП, РЗИ, 18-те общини и образователните институции на територията на област Пловдив.

В основата на Областната стратегия стоят анализите на общините на територията на област Пловдив за потребностите от подкрепа по чл. 196, ал. 3 от ЗПУО, приети от общинските съвети, както следва:

Община Брезово	Решение № 294/29.12.2020 г.
Община Калояново	Решение № 235 Протокол № 32/28.10.2021 г.
Община Карлово	Решение № 539 Протокол № 27/30.09.2021 г.
Община Кричим	Решение № 179 Протокол № 24/ 30.09.2021 г.
Община Куклен	Решение № 367 Протокол № 34/01.10.2021 г.
Община Лъки	Решение № 164 Протокол № 23/30.09.2021 г.
Община Марица	Решение № 458 Протокол № 12/28.10.2021 г.
Община Перущица	Решение № 77 Протокол № 9/30.09.2021 г.
Община Пловдив	Решение № 355 Протокол № 18/23.11.2021 г.
Община Първомай	Решение № 225 Протокол № 26/28.10.2021 г.
Община Раковски	Решение № 14/24.11.2020 г.
Община Сопот	Решение № 219 Протокол № 37/15.11.2021 г.
Община Стамболийски	Решение № 169 Протокол № 10/25.10.2021 г.
Община Съединение	Решение № 86 Протокол № 13/28.10.2021 г.
Община Хисаря	Решение № 440 Протокол № 25/19.10.2021 г.
Община Родопи	
Община Садово	
Община Асеновград	

Стратегията е отворен документ, който подлежи на промени в зависимост от потребностите на образователната система и измененията в нормативната уредба.

При изготвянето на стратегията са приложени следните основни източници на информация, които определят националната, регионалната и местната политика в областта на развитието на подкрепата за личностното развитие на децата и учениците, а именно:

- Закон за предучилищното и училищното образование (Обн., ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.08.2016 г.);
- Наредба за приобщаващото образование (Обн. ДВ, бр. 86 от 27.10.2017 г., в сила от 27.10.2017г.; изм. и доп. ДВ. бр.92 от 27 октомври 2020 г.);
- Наредба за приобщаващото образование(Приета с ПМС № 232 от 20.10.2017 г., обн., ДВ, бр. 86 от 27.10.2017 г., в сила от 27.10.2017г.)
- Наредба №15/2019г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти (Обн. ДВ. бр.61 от 2 Август 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.101 от 27 Ноември 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.80 от 24 Септември 2021г.);

- Наредба за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби (Приета с ПМС № 298 от 17.12.2003 г., обн., ДВ, бр. 111 от 22.12.2003 г., посл. изм. ДВ, бр. 28 от 8.04.2016г., в сила от 1.08.2016 г.);
- Закон за закрила на детето (Обн., ДВ, бр. 48 от 13.06.2000 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 99 от 20 Ноември 2020г.);
- Закон за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (Обн. ДВ. бр.13 от 14.02.1958г., посл. изм. ДВ. бр.101 от 27 Декември 2019г.);
- Стратегически и нормативни документи на общините в област Пловдив.

I. ОБЩИ ПРИНЦИПИ ЗА ПОДКРЕПАТА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ (ПЛР) В КОНТЕКСТА НА ЗАКОНА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ И НАРЕДБАТА ЗА ПРИОБЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ.

Законът за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) определя образованието като национален приоритет и чрез него се гарантира прилагането на основополагащи принципи като:

- ориентираност към интереса, към мотивацията и към възможностите на детето и на ученика;
- равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик;
- равнопоставеност и недопускане на дискриминация;
- иновативност и ефективност в педагогическите практики;
- хуманизъм и толерантност.

Съгласно чл. 174, ал. 1 от ЗПУО, институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги. Образователните институции предоставят подкрепа за личностно развитие на всички деца и ученици, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им.

Подкрепата за личностно развитие се прилага в съответствие с индивидуалните образователни потребности на децата и учениците (чл.176, ал. 1, ал. 2 от ЗПУО и чл. 4, ал. 1 и ал. 2 от НПрО).

Подкрепата за личностно развитие е обща и допълнителна (чл. 177, ал. 1 от ЗПУО). Общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя в детските градини, училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР).

За организиране и координиране на процеса на осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в детската градина и училището в началото на всяка учебна година със заповед на директора се определя координатор, който координира работата на екипите за подкрепа за личностно развитие

(ЕПЛР) и дейностите с педагогическите специалисти и с родителите във връзка с подкрепата за личностно развитие на децата и учениците (чл. 7 от НПрО).

Общата подкрепа за личностно развитие е насочена към всички деца и ученици, гарантира участието и изявата им в образователния процес. Определена е в чл. 178, ал. 1 от ЗПУО и глава втора „Условия и ред за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците“ в НПрО и включва:

- ✓ екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
- ✓ допълнително обучение по учебни предмети;
- ✓ допълнителни модули за деца, които не владеят български език;
- ✓ допълнителни консултации по учебни предмети;
- ✓ консултации по учебни предмети;
- ✓ кариерно ориентиране на ученици;
- ✓ занимания по интереси;
- ✓ библиотечно-информационно обслужване;
- ✓ грижа за здравето;
- ✓ осигуряване на общежитие;
- ✓ поощряване с морални и материални награди;
- ✓ дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
- ✓ ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
- ✓ логопедична работа.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изявени дарби и с хронични заболявания (чл. 187, ал. 2 от ЗПУО) и включва:

- ✓ работа с дете или ученик по конкретен случай;
- ✓ психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- ✓ осигуряване на достъпна архитектурна среда, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- ✓ предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
- ✓ ресурсно подпомагане.

Съгласно чл. 188 от ЗПУО и чл. 70 от НПрО допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя въз основа на извършена оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците. В началото на всяка учебна година със заповед на директора се създава екип за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) за определено дете или ученик. Функциите на ЕПЛР са определени в чл. 189, т. 1-4 от ЗПУО и чл. 129, ал. 2, т. 1-10 от НПрО.

Според вида си допълнителната подкрепа е краткосрочна и дългосрочна. Краткосрочната подкрепа обхваща периода от минимум една учебна година до максимум края на съответния етап от степента на образование. Дългосрочната подкрепа

се предоставя за повече от един етап от степента на образование, повече от една степен на образование или е за целия период на обучение на детето/ученика.

Качественото образование предполага непрекъснато надграждане на знания и умения с оглед максимално развитие на потенциала на всяко дете и възможност за пълноценна социална реализация. Образованието трябва да позволи да се развие заложеното у всяко дете. То трябва да насърчава проявлението и максималното развитие на способностите на детето, както в процеса на обучение, така и в процеса на възпитание.

II. АНАЛИЗ НА ЗДРАВОСЛОВНО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЛАСТ ПЛОВДИВ

1. АНАЛИЗ ЗА ЗДРАВОСЛОВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ, ПОЛУЧЕН ОТ ИЗВЪРШЕНИ ПРОФИЛАКТИЧНИ ПРЕГЛЕДИ И ДИСПАНСЕРНО НАБЛЮДЕНИЕ, ОТРАЗЕНИ ОТ ОПЛ В МЕДИЦИНСКИТЕ ИМ КАРТОНИ.

При изготвяне на анализа са използвани данни за здравословното състояние на децата в детските заведения и сведения от профилактичните прегледи и диспансерно наблюдение от общопрактикуващите лекари. Обект на настоящия анализ са деца, посещаващи детски заведения и подготвителни групи към учебни заведения, във възрастта от 1 до 7 години, групирани по признаците пол и възраст (от 1 до 3 г. и от 3 до 7 г.) в Област Пловдив. Анализът съдържа данни за антропометричните показатели на децата, съпоставени с нормата за съответната възрастова група. Посочен е и броя на децата, покрили нормите за физическа дееспособност. Представени са данни за броя на децата, чиито заболявания подлежат на диспансерно наблюдение и общия брой новорегистрирани заболявания, регистрирани при профилактичните прегледи.

I. Общи данни: Общият брой на децата, за които са представени данни от медицинските специалисти в детските заведения и подготвителни групи/подготвителен клас към учебните заведения в Пловдив област за 2020 г., е **23 601**. От тях на възраст от 1 до 3 години са 3 305 деца, а от 3 до 7 години – 20 296. По пол разпределението е следното: 12 064 от всички деца са момчета, а 11 537 са момичета.

Таблица 1

Общ брой групи	Общ брой деца	От тях на възраст		В това число	
		1- 3 г.	3 - 7 г.	Момчета	Момичета
975	**23 601**	**3 305**	**20 296**	**12 064**	**11 537**

Данни за антропометричните показатели

1. Сборна таблица за оценка на ръста на децата от детските заведения

Таблица 2

I група норма				**II група разширена норма**				**III група извън нормата**							
брой деца (X ± 1S)				**брой деца между (X ± 1S) и (X ± 2S)**				**под (X - 2S)**				**над (X + 2S)**			
1-3		**3-7**		**1-3**		**3-7**		**1-3**		**3-7**		**1-3**		**3-7**	
М	**Ж**	**М**	**Ж**	**М**	**Ж**	**М**	**Ж**	**М**	**Ж**	**М**	**Ж**	**М**	**Ж**	**М**	**Ж**
1 633	**1 549**	**9 319**	**8 900**	**39**	**55**	**791**	**724**	**7**	**7**	**132**	**138**	**8**	**7**	**135**	**157**

Таблица 2 - представя сбор от данните с оценка на показател ръст при децата от 1 до години изразено в абсолютни единици.

Графика 1

Постъпили са данни за ръста на 23 601 деца, разпределени в три основни групи – в норма, в разширена норма и извън норма.

Във възрастта от 1 до 3 години по показател ръст в норма са 96.28%, в разширена норма 2.84 % и в трета група, извън норма са 0.88% от децата.

В групата от 3 до 7 години в норма са 89.77%, в разширена норма 7.46%, а извън норма са 2.77% от обхванатите деца.

Графика 2

Представените данни показват, че с нарастване на възрастта при децата се наблюдава процес на нарастване в отклоненията от нормата по показател ръст.

2. Сборна таблица за оценка на телесната маса на децата в детските заведения

Таблица 3

I група норма				**II група разширена норма**				**III група извън нормата**							
брой деца (X ± 1S)				**брой деца между (X ± 1S) и (X ± 2S)**				**под (X - 2S)**				**над (X + 2S)**			
1-3		**3-7**		**1-3**		**3-7**		**1-3**		**3-7**		**1-3**		**3-7**	
М	**Ж**	**М**	**Ж**	**М**	**Ж**	**М**	**Ж**	**М**	**Ж**	**М**	**Ж**	**М**	**Ж**	**М**	**Ж**
1 591	1 457	9 148	8 763	125	66	819	836	8	25	116	120	17	16	240	254

Таблица 3 – представя сбор на данните от оценка на антропометричен показател тегло при децата от 1 до 7 години, изразено в абсолютни единици.

Графика 3

По отношение на показател тегло (*Графика 3*) данните са сходни с тази при оценка на ръста на децата в двете възрастови групи.

В групата от 1 до 3 години 92.22% от децата са в норма, 5.78% от връстниците им са в разширена норма, а 2.00% са извън норма.

При децата от 3 до 7 години ситуацията е следната: 88.25% са в норма, 8.15% са в разширена норма, а 3.60% - извън норма.

При сборната оценка и по този показател отново е налице изводът, че с нарастване на възрастта на децата нарастват и регистрираните отклоненията от нормалното тегло.

Процентът на деца с наднормено тегло е по-голям от процента на деца с ръст над нормата.

IV. Изследване на физическа дееспособност

Броят на децата, покрили нормите за физическа дееспособност е 19 035, което съставлява 93.79% от всички деца във възрастова граница от 3 до 7 години.

При сравнение на същите показатели от 2019 г. е налице малко по-висок процент на децата покрили нормите при изследване на физическата им дееспособност.

V. Диспансерно наблюдение (по Наредба № 39 от 2004 г. за профилактичните прегледи и диспансеризацията, публикувана в ДВ, бр. 106 от 2004 г.)

МКБ	Заболявания, които изискват диспансерно наблюдение	Брой диспансерни деца
1	2	
A 02	Салмонелозен ентерит	
A 07.1	Ламблиаза	
A 07.8	Протозойни чревни болести	
A 15.0	Туберкулоза на белите дробове	
B 18.1-18.8	Хроничен вирусен хепатит B	
B 67.0	Ехинококоза	
B 80	Ентеробиоза	**16**
C 81.9	Болест на Hodgking	
C 94.1	Хронична еритремия	
C 95.9	Левкемия	**1**
D 50.0-9	Желязонедоимъчни анемии	**3**
D 56.9	Таласемия, неуточнена	**6**
D 58.0	Др. наследствени хемолитични анемии	**5**
D 61.0	Конституционална апластична анемия	**1**
D 66	Вроден дефицит на фактор VIII	
D 69.0	Алергична пурпура (Schonlein Henoch)	**1**
D 69.6	Тромбоцитопения, неуточнена	**6**
D 80	Наследствена хипогамаглобулинемия	**2**
E 03.0	Хипотиреоидизъм	**1**
E 03.1	Вроден хипотиреоидизъм	**2**
E 04.0	Нетоксична дифузна гуша	
E 05.0	Тиреотоксикоза с дифузна гуша	

E 06.3	Тиреоидит на Хашимото	
E 07.1	Дисхормонална гуша	
E 10.9	Инсулинозависим диабет	**6**
E 20.0	Хипопаратиреоидизъм	
E 28.2	Синдром на поликистоза на яйчниците	
E 34.3	Нанизъм, некласифициран другаде	
E 84.0	Кистозна фиброза с белодробни прояви	**3**
F 40	Фобийни тревожни разстройства	
F 41	Други тревожни разстройства	**1**
F 48	Други невротични разстройства	**9**
F 84	Генерализирани разст. в развитието детски аутизъм	**51**
F 90	Хиперкинетични разстройства	**13**
F 98	Др. поведенчески и емоционални разстройства	**21**
G 04.8	Състояние след менингоенцефалит	
G 91.0	Хидроцефалия	**3**
G 40.0-8	Епилепсия	**24**
G 54.0	Увреждане на брахиалния плексус	**1**
G 71	Първични мускулни увреждания	**2**
G 80.0-8	Детска церебрална парализа	**27**
H 26.0	Детска, юношеска катаракта	
H 40	Глаукома	
H 40.5	Вторич. глаукома, дължаща се на болести на окото	**1**
H 47.5	Увреждания на другите зрителни пътища	**11**
H 54.0	Слепота и намалено зрение	**4**
H 54.1	Слепота на едно око и намал. зрение на другото	**6**
H 54.2	Намаление на зрението на двете очи	**66**
H 65.2	Негнойно възпаление на средното ухо	**2**
H 90	Глухота	**7**
I 00	Ревматизъм без данни за засягане на сърцето	
I 10	Есенциална /първична/ хипертония	
I 11	Хипертонична болест на сърцето	**2**
I 34.0	Митрална (клапна) инсуфициенция	
I 34.1	Митрален (клапен) пролапс	
I 35.0	Аортна (клапна) стеноза	
I 44.2	Атриовентрикуларен блок, пълен	
I 45.6	Синдром на преждевременното възбуждане	
I 51.8	Други неточно определени болести на сърцето	**3**
J 30.1	Алергичен ринит, причинен от полени	**3**
J 30.2	Други сезонни алергични ринити	**7**
J 30.3	Други алергични ринити	**24**
J 41.0	Обикновен хроничен бронхит	**7**
J 44.0	Хр. обструктивна белодробна болест с ОРИДДП	**1**
J 45.0	Астма	**80**
J 45.1	Неалергична астма	**46**
K 25	Язва на стомаха	
K 26	Язва на дуоденума	
K 73	Хр. персистиращ хепатит, некласифиц. другаде	

K 80.4	Камъни на жлъчните пътища с холецистит	
K 90.0	Цьолиакия	**6**
L 40.0	Псориазис вулгарис	
M 02	Реактивни артропатии	
M 08.0	Юношески ревматоиден артрит	**1**
M 08.8	Други юношески артрити	**1**
M 46.0	Вьзп.спондилопатии – ентезопатия на гръбн. стълб	
M 92.0	Други юношески остеохондрози	
N 03	Хроничен нефритен синдром	
N 04	Нефрозен синдром	**2**
N 05	Нефритен синдром, неуточнен	
N 11	Хроничен тубулоинтестициален нефрит	**1**
N 10-N 16	Остър и хроничен пиелонефрит	**1**
N 20	Нефролитиаза	
Q 03.0	Вродена хидроцефалия	**1**
Q 05.2	Лумбална spina bifida с хидроцефалия	**1**
Q 16.1	Вродена липса, атрезия и стриктура на слух. канал	**1**
Q 20.0	Vcc Общ артериален трункус	
Q 20.3	Vcc дискордантно свързване на камерите с артерии	**1**
Q 21.0	Междукамерен септален дефект	**9**
Q 21.1	Междупредсърден септален дефект	**9**
Q 21.3	Тетралогия на Fallot	
Q 21.4	Аортопулмонален септален дефект	
Q 22.0	Атрезия на клапата на белодробната артерия	**1**
Q 22.4	Вродена стеноза на трикуспидалната клапа	
Q 23.0	Вродена стеноза на аортната клапа	**1**
Q 23.1-3	Вродена митрална и АК инсуфициенция	
Q 24.0	Декстракардия	
Q 24.8	Други уточнени вродени аномалии на сърцето	**3**
Q 25.0	Отворен дуктус артериозус	**1**
Q 25.1	Коарктация на аортата	**1**
Q 25.3	Стеноза на аортата	
Q 26.8	Други вродени аномалии на големите вени	**1**
Q 43.0	Дивертикул на Meckel	
Q 61.1	Бъбречна поликистоза, инфантилен тип	**2**
Q 61.4	Бъбречна дисплазия	**2**
Q 62.1	Атрезия и стеноза на уретера	
Q65.0	Вродена деформация на бедрото	**1**
Q 71	Редукционни дефекти на горен крайник	**1**
Q 77.4	Ахондроплазия	
Q 78.1	Полиостеозна фиброзна дисплазия	**1**
Q 85.1	Туберозна склероза	**1**
Q 91.0	Синдром на Edwards	**1**
T 90.5	Последици от вътречерепна травма	
	Общо диспансерни деца	**526**

Други отразени заболявания

* Q 75.0 - *Краниосиностоза – 1*
* Q 87.1 - *Синдром на вродените аномалии, свързани предимно с ниския ръст – 2*
* N 13.3 - *Други неуточнени хидронефрози - 1*
* Q 60.0 - *Бъбречна агенезия, едностранна - 1*
* D 70 - *Агранулоцитоза - 1*
* Q 90.0 - *Тризомия 21 - 1*
* H 81.1 - *Доброкачествен пароксизмален световъртеж - 1*
* H 50 - *Други форми на страбизъм – 1*
* M 21.4 - *Плоско стъпало-придобито - 1*
* K 90.8 - *Други нарушения за резорбацията на червата - 1*

Броят на диспансеризираните деца през 2020 г. е 526, почти равен на същия показател в сравнение с предходната 2019 година - 525.

Заболяемостта, подлежаща на диспансерно наблюдение, обозначена в таблиците е както следва: **астма и неалергична астма** 533.88%ооо през 2020 г. – наблюдава се повишаване в сравнение със стойностите 512.41.%ооо за 2019 г.; **намаление на зрението на двете очи** – 224.96%ооо за 2019 г. при 279.65%ооо за 2020 г. – отново се наблюдава покачване на заболеваемостта.

Аналогична е ситуацията и при регистрираните заболявания с **генерализирани разстройства в развитието, детски аутизъм** - от 195.81%ооо за 2019 г., срещу 216.09%ооо за 2020 г.При **детска церебрална парализа** стойностите са съответно 124.98%ооо за 2019 г. и 114.40%ооо за 2020 г. – наблюдава се понижаване на заболелите деца от тази диагноза.

Случаите от заболеваемост с **епилепсия** показват намаление на стойностите си – 116.65%ооо през 2019 г., срещу 101.69%ооо за 2020 г.

При **инсулинозависим диабет** стойностите на регистрираната заболяемост са най-ниски в сравнение с предшестващите три години – 25.42%ооо за 2020 г., срещу 41.92 %ооо, 42.10%ооо и 29.16%ооо, съответно за 2017, 2018 и 2019 година.

При отчитане на показателите, свързани със заболявания изискващи диспансерно наблюдение при децата през 2020 година прави впечатление високият брой новорегистрирани случаи с диагноза **други алергични ринити –** 24 случая, като през 2019 г. са били 11 случая. Стойностите на заболяемостта от тази диагноза са: 101.69%ооо за 2020 г. и 45.83%ооо за 2019 г., което индикира за повече от двойно повишаване.

При заболеваемостта от **други поведенчески и емоционални разстройства** се отчита намаление от 108.32%ооо за 2019 г. до 88.98%ооо за 2020 г.

Обратна тенденция се наблюдава при **хиперкинетичните разтройства** със регистрирани 13 случая или 55.08%ооо. През 2020 г. са регистрирани 16 случая с **ентеробиоза** или съответно 67.79%ооо, което е значителен спад в сравнение с 2019 г., когато отчетените случаи са 41 или 170.80%ооо.

Табличен и графичен израз на заболяванията, които изискват диспансерно наблюдение:

Таблица 4

Заболявания	***2017 г.***	***2018 г.***	***2019 г.***	***2020 г.***
Астма и неалергична астма	494.61%ooo	572.61%ooo	512.41%ooo	533.88%ooo
Намаление на зрението на двете очи	255.69%ooo	231.57%ooo	224.96%ooo	279.65%ooo
Генерализирани разстр. в развитието детски аутизъм	96.41%ooo	193.68%ooo	195.81%ooo	216.09%ooo
Детска церебрална парализа	75.45%ooo	126.31%ooo	124.98%ooo	114.40%ooo
Епилепсия	83.83%ooo	159.99%ooo	116.65%ooo	101.69%ooo
Инсулинозависим диабет	41.92%ooo	42.10%ooo	29.16%ooo	25.42%ooo

Графика 4

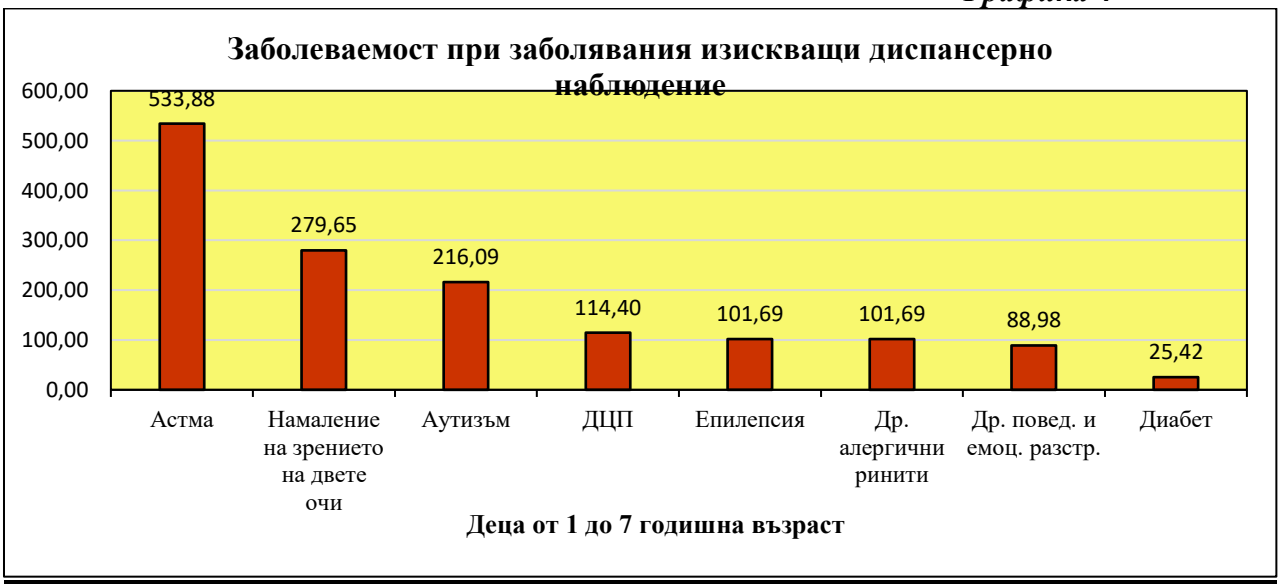

Графика 5

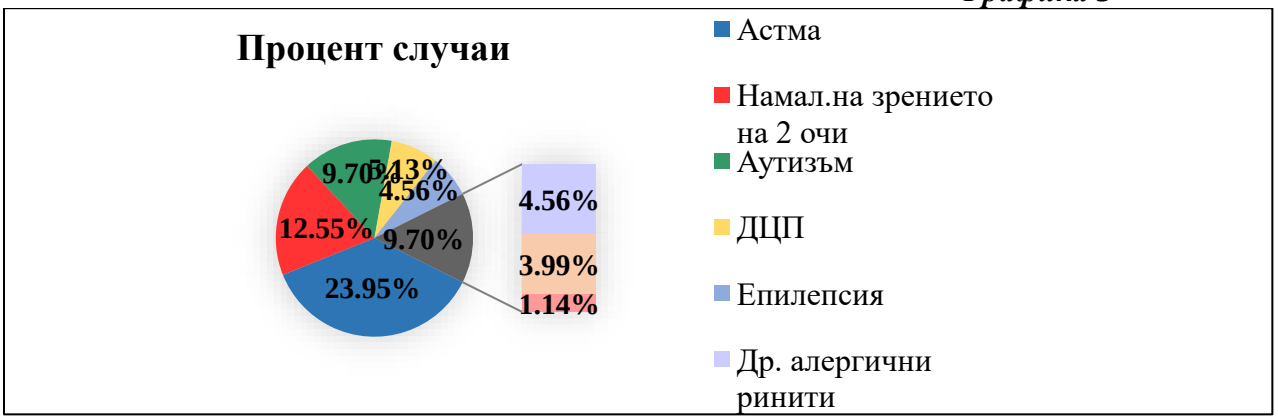

На Графика 5 е представено процентното изражение на данните за заболяванията, изискващи диспансерно наблюдение с най-висока честота (на базата на общия брой заболели).

На първо място са астма и неалергична астма с 23.95%, следвани от намалено зрение на 2 очи - 12.55%, на трета позиция с 9.70% са генерализирани разстройства в развитието - детски аутизъм, следва детска церебрална парализа - 5.13%, епилепсия с 4.56%, други алергични ринити – 4,56%, други поведенчески и емоционални разстройства – 3.99%, и инсулинозависим диабет – 1.14%. Значителен е делът на децата с ентеробиоза – 3.04% и хиперкинетични разтройства – 2.47%.

VI. Регистрирани заболявания и аномалии при основния профилактичен преглед на децата, проведен в периода от септември до декември 2020 г., отразен в личните им профилактични карти

Заболявания и аномалии	**Шифър**	**Брой деца всичко**	**В това число**	
			0-3 г.	**4-6 г.**
а	**б**	**1**	**2**	**3**
Общ брой деца	0	**23 601**	**3 218**	**20 383**
Общо прегледани деца	01	**23 542**	**3 213**	**20 329**
Туберкулоза (010-018)	02	0	0	0
Злокачествени новообразувания (140-208)	03	2	0	2
Болести на щитовидната жлеза (240-246)	04	2	0	2
Захарна болест (диабет) (250)	05	4	0	4
Затлъстяване (278)	06	70	1	69
Болести на кръвта и кръвотворните органи (280-289)	07	8	2	6
Неврози (300)	08	3	0	3
Специални симптоми и синдроми (заекване, тикове, анорексия, енурезис, стереотипи) (307)	09	4	0	4
Специфично забавяне в развитието (315)	10	15	1	14
Олигофрения (317-319)	11	0	0	0
Детска церебрална парализа (343)	12	17	1	16
Епилепсия (345)	13	15	0	15
Нарушения на рефракцията и акомодацията (367)	14	7	0	7
Смущения в зрението (368)	15	54	1	53
Слепота и намалено зрение (369)	16	6	0	6
Болести на ухото и на мастоидния израстък (380-389)	17	12	9	3
в т.ч. Глухота (389)	18	9	0	9
Остър ревматизъм и хронична ревмат. кардиопатия (390-398)	19	0	0	0
Хипертонична болест (401-405)	20	1	0	1
Хронични заболявания на тонзилите и аден. вегетации (474)	21	38	25	13
Алергичен ринит (477)	22	32	10	22
Пневмония (480)	23	24	4	20
Хроничен бронхит (491)	24	15	10	5
Астма (493)	25	55	2	53
Язва на стомаха и дванадесетопръстника (531-532)	26	0	0	0

Гастрит и дуоденит (535)	27	3	2	1
Абдоминална херния (550-553)	28	1	1	0
Хроничен хепатит (571.4)	29	0	0	0
Остър и хроничен гломерулонефрит (580-583)	30	0	0	0
Остър и хроничен пиелонефрит (590)	31	3	1	2
Камъни в бъбрека и уретера (592)	32	0	0	0
Кръвотечения от половите органи и смущения на менструацията (626)	33	0	0	0
Артропатии и сродни заболявания (710-719)	34	0	0	0
Плоско стъпало, придобито (734)	35	3	0	3
Гръбначни изкривявания (737)	36	1	0	1
Вродени аномалии (740-759)	37	12	0	12
в т.ч. на сърдечно съдовата система (745-747)	38	9	0	9
крипторхизъм (752)	39	2	0	2
Късни последици от травми и отравяния (905-909)	40	2	0	2
Други	41	83	36	47
Открити заболявания - всичко	42	**512**	**106**	**406**

При новорегистрираните заболявания при децата от 1 до 7 години за 2020 година водеща е заболеваемостта от затлъстяване - 296.60%ооо, като се забелязва увеличение в сравнение с 2019 г., когато стойностите са били 224.96%ооо.

Второ място се заема от смущение на зрението - 228.80%ооо. При астмата се наблюдава повишаване – 233.04%ооо, в сравнение с 2019 г. - 195.80%ооо.

Новорегистрираната заболяемост от хронични заболявания на тонзилите също отбелязва значително повишаване през 2020 г. - 161.01%ооо, в сравнение със стойностите през 2019 г., които са 91.65%ооо.

Повишаване се наблюдава също и при заболяемостта от алергичен ринит – 135.59%ооо през 2020 г., както и при детска церебрална парализа – 72.03%ооо.

Необходимо е да отбележим намалената заболяемост от пневмония през 2020 г. – 101.7%ооо, което се наблюдава като тенденция през последните 3 години – 2017 г., 2018 г. и 2019 г., когато стойностите са били съответно – 301.80%ооо, 277.88%ооо и 166.64%ооо.

Намаление в стойностите се наблюдава също и при заболелите от епилепсия – 63.56%ооо.

Таблица 5 - представя най-често срещаните новорегистрирани заболявания през 2018 г., 2019 г., 2020 г.

Таблица 5

Заболявания	***2017 г.***	***2018 г.***	***2019 г.***	***2020 г.***
Затлъстяване	368.86 %ооо	319.99 %ооо	224.96%ооо	296.60%ооо
Смущение на зрението	347.91 %ооо	298.93 %ооо	224.96%ооо	228.80%ооо

Астма	339.52 %ooo	345.25 %ooo	195.80%ooo	233.04%ooo
Хрон. забол. на тонз.	243.12%ooo	147.36%ooo	91.65%ooo	161.01%ooo
Алергичен ринит	108.98 %ooo	75.79 %ooo	91.65%ooo	135.59%ooo
Пневмония	301.80 %ooo	277.88 %ooo	166.64%ooo	101.7%ooo
ДЦП	41.92 %ooo	75.79 %ooo	66.65%ooo	72.03%ooo
Епилепсия	58.68 %ooo	105.26 %ooo	66.65%ooo	63.56%ooo

Графика 6

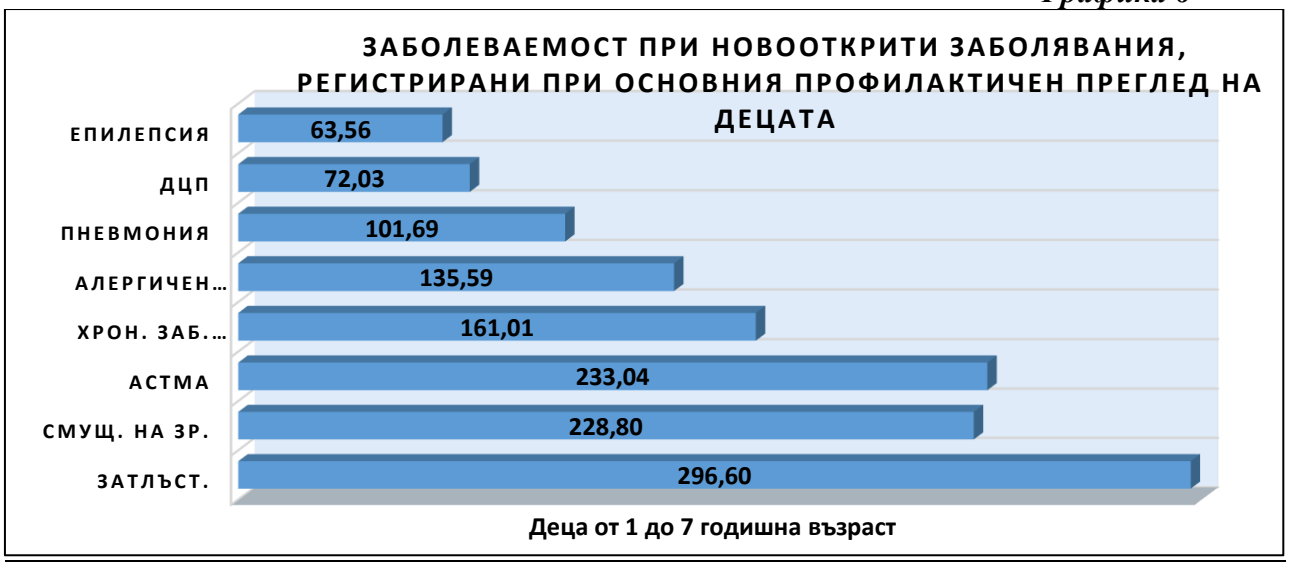

Графика 7

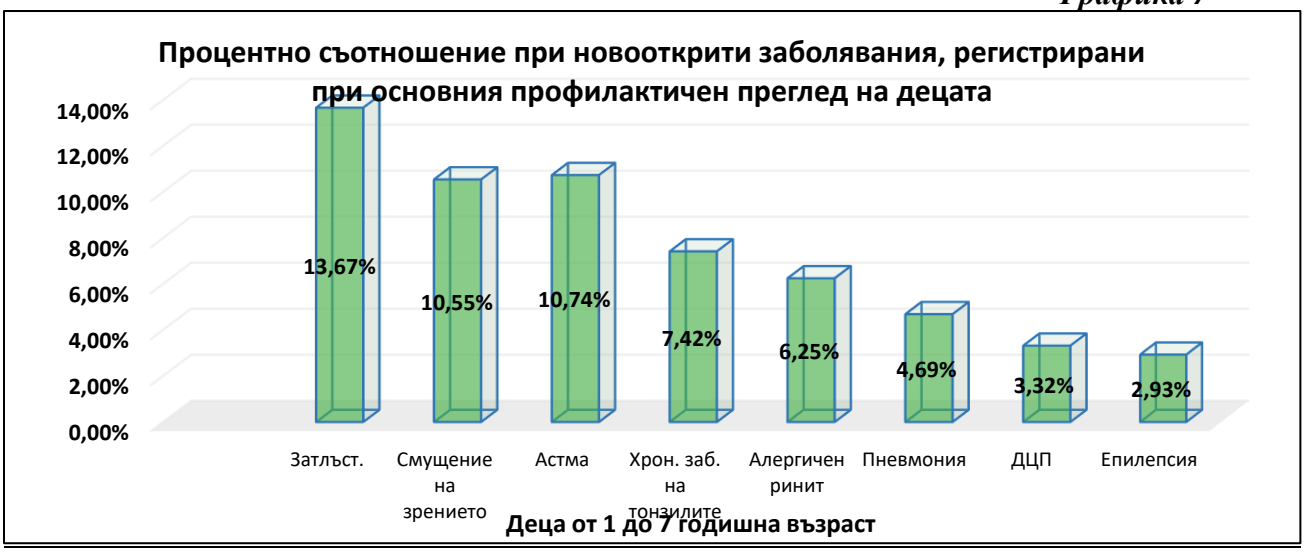

При скалиране на заболяванията, регистрирани при профилактичните прегледи в общата възрастова група от 1 до 7 годишна възраст (*Графика 7)* са налице резултатите: най-често регистрирани новооткрити заболявания през 2020 г. са затлъстяване – 12.66%; смущения на зрението – 9.76%, астма – 9.95%; хронично заболяване на тонзилите – 6.87%, алергичен ринит – 5.79%; пневмония – 4.34%; детска церебрална парализа – 3.07% и епилепсия 2.71%.

Съотношението на най-често регистрираните заболявания в процентно изражение повтаря съотношението на честотата на стойностите на заболеваемостта.

Графика 8

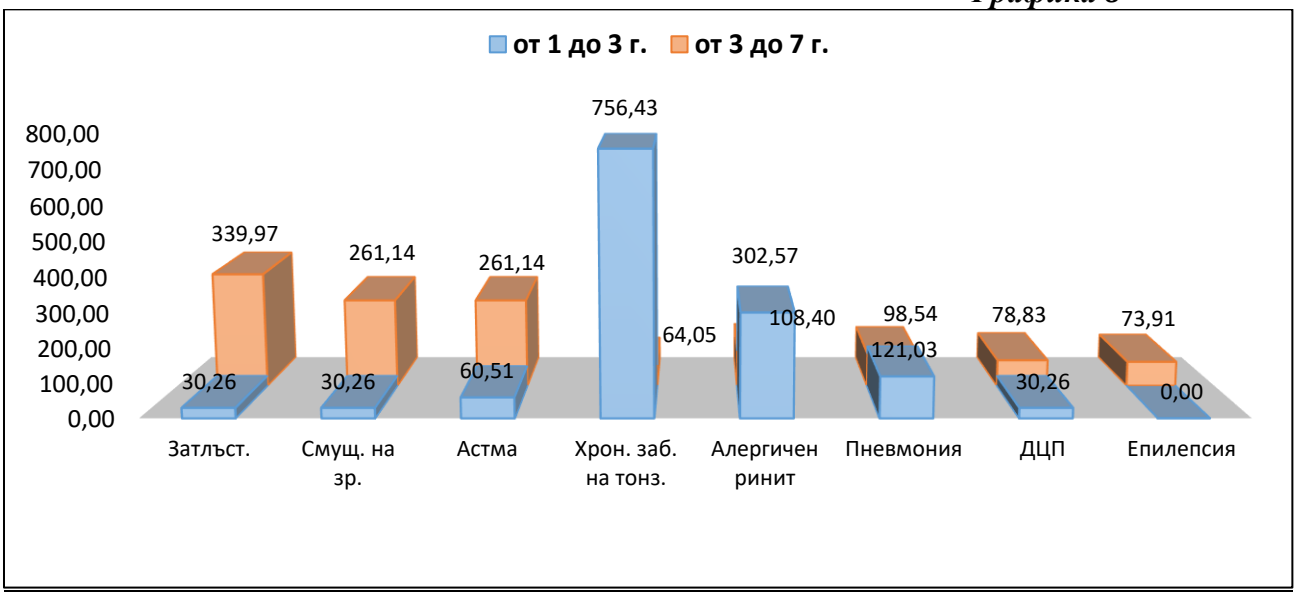

Представеното чрез *Графика 8* - процентно съотношение на новорегистрираните заболявания по възрастови групи от 1 до 3 и от 3 до 7 години показва, че с увеличаване на възрастта на децата заболявания като затлъстяване, смущения в зрението, астма, алергичен ринит, пневмония, детска церебрална парализа и епилепсия увеличават процента си, освен при хронично заболяване на тонзолите, при което заболяване по-голяма заболяемост се отчита при децата на възраст от 1 до 3 години.

Положителни тенденции през 2020 г. спрямо 2019 г.

<u>заболявания, изискващи диспансерно наблюдение:</u>

епилепсия и *детска церебрална парализа* – намаление в броя на регистрираните случаи;

инсулинозависим диабет – отбелязани са най-ниски стойностите в сравнение с предшестващите три години;

ентеробиоза – спад в сравнение със отчетените стойности през 2019 г.;

други поведенчески и емоционални разстройства – отчита се намаление;

генерализирани разстройства в развитието, детски аутизъм – незначително завишен брой от заболявания.

Отрицателни тенденции през 2020 г. спрямо 2019 г.

<u>заболявания, изискващи диспансерно наблюдение:</u>

астма и неалергична астма и *намалено зрение на двете очи* – значително покачване на заболяемостта;

други алергични ринити – двойно повишение на заболяемостта.

<u>Новорегистрирана заболяемост</u>

хиперкенетични разтройства – значителен брой новорегистрирани случаи.

II.2 АНАЛИЗ ЗА ЗДРАВОСЛОВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ, ПОЛУЧЕН ОТ ИЗВЪРШЕНИ ПРОФИЛАКТИЧНИ ПРЕГЛЕДИ И ДИСПАНСЕРНО НАБЛЮДЕНИЕ, ОТРАЗЕНИ ОТ ОПЛ В МЕДИЦИНСКИТЕ ИМ КАРТОНИ.

I . Общи данни

Общият брой на учениците с данни от медицинските им картони в Пловдив област през 2020 г. е 65 021, обучаващи се в 3 009 учебни паралелки. От тях на възраст от 7 до 14 години са 42 489 ученици, като броят на момчета е 21 940, а този на момичетата – 20 549. Във възрастова група от 14 до 18 години са включени 22 532 ученици, от които 12 024 са момчета и 10 508 момичета.

II. Данни за антропометричните показатели:

1. Сборна таблица за оценка на ръста на учениците от училищата

Таблица 1

Общ брой паралелки	Общ брой ученици	От тях на възраст			
		7-14 г.		14-18 г.	
		момчета	момичета	момчета	момичета
3 009	**65 021**	**21 940**	**20 549**	**12 024**	**10 508**

Таблица 2

I група норма		II група разширена норма		III група извън нормата							
брой ученици (X ± 1S)		брой ученици между (X ± 1S) и (X ± 2S)		под (X - 2S)				над (X + 2S)			
7-14 г.		14-18 г.		7-14 г.		14-18 г.		7-14 г.		14-18 г.	
Момчета	Момичета	Момчета	Момичета	Момчета	Момичета	Момчета	Момичета	Момчета	Момичета	Момчета	Моми-чета	Момчета	Момичета	Момчета	Момичета
18434	**17277**	**9282**	**8457**	**2441**	**2276**	**1712**	**1302**	**379**	**345**	**211**	**230**	**686**	**651**	**819**	**519**

Таблица 2 представя данните за антропометричен показател ръст при учениците на възраст от 7 до 18 години.

Графика 1

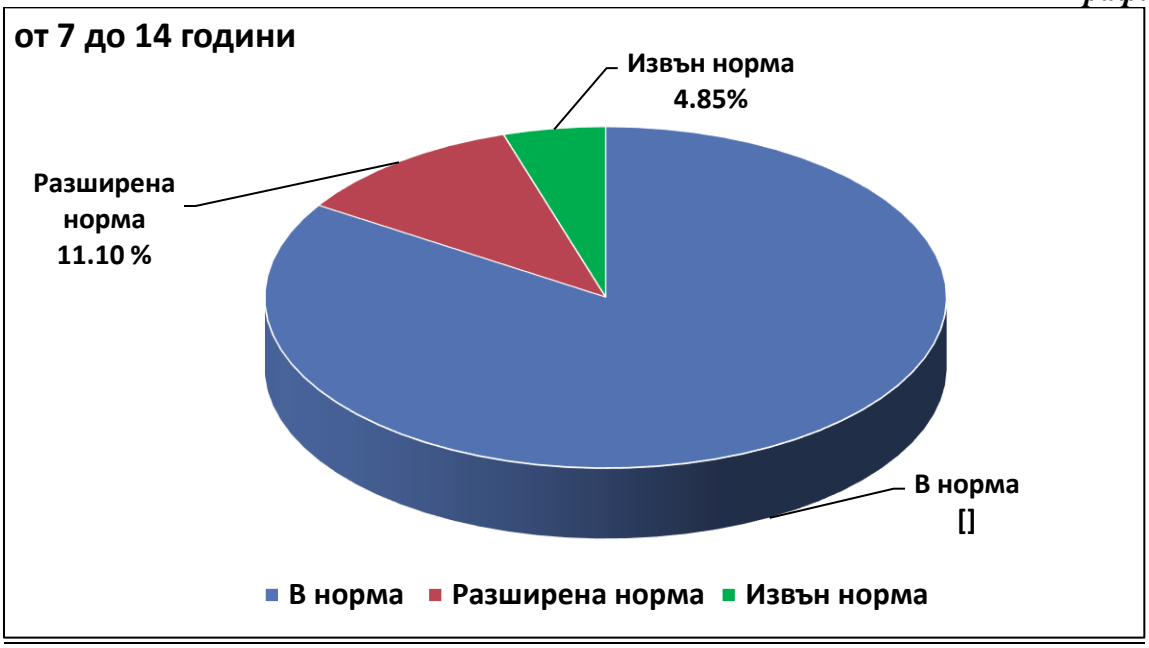

На ***Графика 1*** е представено процентното съотношение по антропометричен показател ръст. Във възрастовата група от 7 до 14 години в норма са 84.05 %, в разширена норма 11.10 %, извън норма са 4.85 % от учениците.

Графика 2

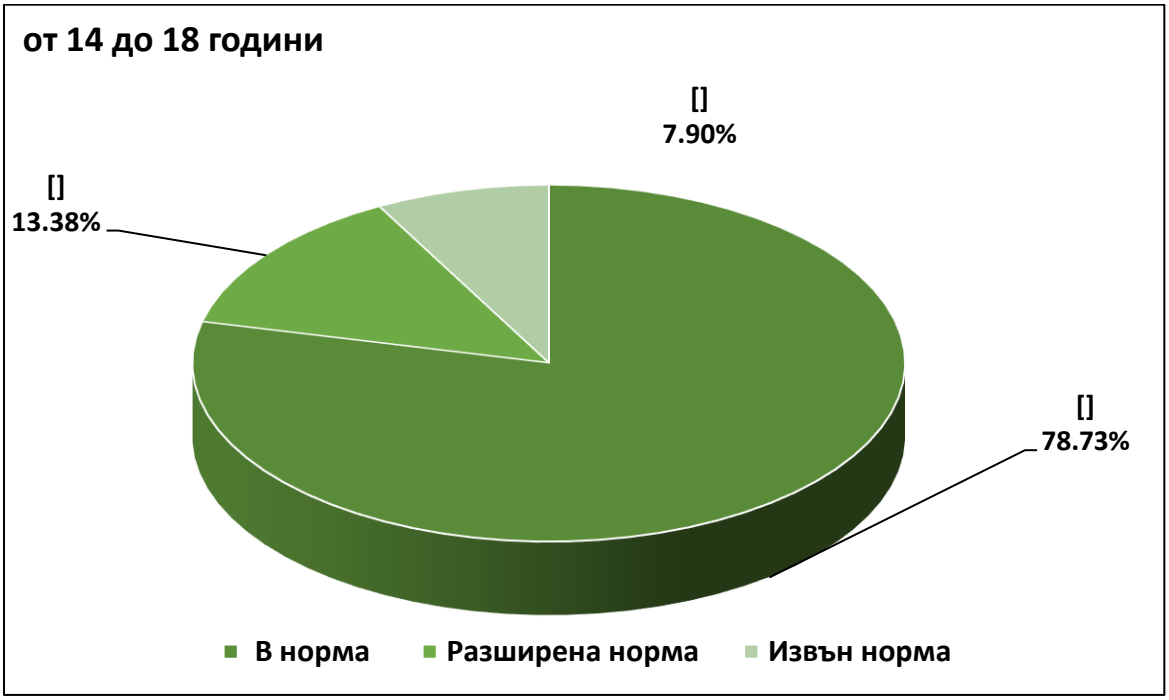

Графика 2 - представя следващата възрастова група ученици от 14 до 18 години: в норма 78.73 % от учениците, в разширена норма – 13.38 %, извън норма са 7.90 %.

2. Сборна таблица за оценка на телесната маса на учениците в училищата

Таблица 3

I група норма				II група разширена норма				III група извън нормата							
брой ученици (X ± 1S)				брой ученици между (X ± 1S) и (X ± 2S)				под (X - 2S)				над (X + 2S)			
7-14 г.		14-18 г.		7-14 г.		14-18 г.		7-14 г.		14-18 г.		7-14 г.		14-18 г.	
Момчета	Момичета	Момчета	Момичета	Момчета	Момичета	Момчета	Момичета	Момчета	Момичета	Момчета	Моми-чета	Момчета	Момичета	Момчета	Момичета
17791	**16568**	**9323**	**8390**	**2475**	**2379**	**1636**	**1339**	**336**	**368**	**275**	**257**	**1338**	**1234**	**790**	**522**

Таблица 3 - представя данните по антропометричен показател *тегло* на учениците от 7 до 18 години в абсолютни единици.

Графика 3

На ***Графика 3*** е представено процентното съотношение по антропометричен показател тегло в двете възрастови групи.

В първа група от 7 до 14 години в норма са 80.87 % от учениците, в разширена норма 11.42 %, извън норма – 7.71 %.

В следващата възрастова група от 14 до 18 г. - данните са както следва: в норма 78.61 %, в разширена норма – 13.20 % и извън норма са 8.18 % от учениците.

Видимо е, че с увеличение на възрастта незначително се увеличава процентът на учениците с тегло в разширена норма и извън норма

IV. Изследване на физическа дееспособност

Брой ученици, получили оценка над среден (3)

Таблица 4

Показател	**Общ брой ученици**	**7 - 14 г.**		**14 - 18 г.**	
		Момчета	Момичета	Момчета	Момичета
Брой ученици, получили оценка над среден (3) при изследване на физическата дееспособност	***63 504***	***21 540***	***20 193***	***11 728***	***10 043***
Брой ученици, освободени от часовете по физическо възпитание	***1 047***	***194***	***191***	***235***	***427***
Брой ученици, включени в групи по лечебна физкултура в училище	***51***	***19***	***26***	***3***	***3***

97.67 % от учениците в Пловдив област са покрили нормативите за физическа дееспособност с оценка над среден (3).

Покрилите нормативите ученици във възрастова група от 7 до 14 години са 98.22 %, а в групата от 14 до 18 години – 96.62 %.

Процентът на момчетата, покрили нормативите за физическа дееспособност е 97.95 %, а при момичетата – 97.36 %.

V. Диспансерно наблюдение (по Наредба № 39 от 2004 г. за профилактичните прегледи и диспансеризацията, публикувана в ДВ, бр. 106 от 2004 г.)

МКБ 10 код	Заболявания, които изискват диспансерно наблюдение	Брой диспансерни ученици			
		7-14 г.		14-18 г.	
		Мом-чета	**Моми - чета**	**Мом-чета**	**Мом-чета**
А 07.8	Други протозойни чревни болести		***1***		
А 15.0	Туберкулоза на белите дробове		***1***		
А 15.3	Туберкулоза на белите дробове, потвърдена с неуточнени методи				
А 16.0	Туберкулоза на б. дробове с отр. бакт. и хист изсл.	***1***			
В 18.1-18.8	Хроничен вирусен хепатит В	***1***			
В 67.0	Ехинококоза	***2***		***1***	
В 75	Трихинелоза				
В 80	Ентеробиоза				
С 22	Злокачествено новообразуване на черния дроб				
С 40	Остеосарком				
С 64	Злокачествено новообразуване на бъбрека		***2***		
С 69	Злокачествено новообразуване на окото				

C 71.0	Злокачествено новообразувание на главния мозък			***1***	***1***
C 72.0	Злокачествено новообразувание на гръбначн. мозък				
C 75.1	Злокачествено новообразувание на хипофизата				***1***
C 81.9	Болест на Hodgking			***1***	***1***
C 91.1	Лимфоидна левкемия		***2***	***1***	
C 92.1	Хронична миелоидна левкемия				
C 95.9	Левкемия	***1***	***1***		***1***
D 50.0	Желязонедоимъчни анемии, от хр.загуба на кръв				***1***
D50.9	Желязонедоимъчна анемия, неуточнена	***2***	***5***	***2***	***9***
D 56.1 -9	Таласемия	***12***	***4***	***9***	***13***
D 58-59	Хемолитични анемии	***1***			
D 60-61	Апластична анемия	***3***			
D 61.0	Конституционална апластична анемия				
D 66	Вроден дефицит на фактор VIII				
D 68	Хемофилия	***1***		***1***	
D 69.0	Пурпура и др. хеморагични състояния	***3***			***1***
D 69.6	Тромбоцитопения, неуточнена		***2***		***3***
E 03.1	Вроден хипотиреоидизъм	***7***	***6***	***2***	***2***
E 04.0	Нетоксична дифузна гуша		***1***	***1***	***5***
E 05.0	Тиреотоксикоза с дифузна гуша			***1***	***1***
E 06.3	Тиреоидит на Хашимото		***1***	***1***	***6***
E 07.1	Дисхормонална гуша				
E 10.4	Инсулинозависим диабет с неврологични усложн.	***2***	***2***	***2***	***1***
E 10.9	Инсулинозависим диабет	***22***	***31***	***20***	***19***
E 22	Хиперфункция на хипофизата			***1***	
E 23.2	Безвкусен диабет	***1***		***2***	***1***
E 24.0	Синдром на Cushing с хипофизарен произход				
E 28.2	Синдром на поликистоза на яйчниците				***3***
E 30.0	Закъснял пубертет	***2***			
E 34.3	Нанизъм некласифициран другаде				
E 84.0	Муковисцидоза	***7***		***2***	
F 20.0	Шизофрении				***1***
F 31	Биполярно афективно разстройство		***1***	***1***	
F 32	Депресивен епизод			***1***	***1***
F 40	Фобийни тревожни разстройства		***1***	***1***	
F 41	Други тревожни разстройства	***1***	***5***	***1***	***6***
F 44	Дисоциативни /конверсионни/ разстройства	***4***	***1***		
F 48	Други невротични разстройства	***13***	***3***	***6***	***5***
F 84	Генерализирани разст. в развитието детски аутизъм	***51***	***14***	***10***	***3***
F 90	Хиперкинетични разстройства	***16***	***11***	***8***	***2***
F 98	Др. поведенчески и емоционални разстройства	***38***	***13***	***10***	***5***
G 04.8	Енцефалити	***1***	***1***		***1***
G 11.0	Вродена непрогресираща атаксия	***1***			

G 12.0	Детска спинална мускулна атрофия, I тип	***2***	***1***	***1***	***2***
G 35	Множествена склероза			***1***	***2***
G 40.0-8	Епилепсия	***62***	***68***	***28***	***19***
G 54.1	Увреждане на лумбосакралния плексус	***1***	***1***	***1***	***1***
G 71	Първични мускулни увреждания			***2***	***2***
G 80.0-8	Детска церебрална парализа	***18***	***31***	***13***	***6***
G 83.0	Други паралитични синдроми	***1***	***2***		***1***
G 91.0	Хидроцефалия	***3***	***1***		***1***
G 93.1	Др. увреждане на главния мозък	***1***	***1***	***1***	
H 26.0	Детска, юношеска катаракта	***1***			
H 33.5	Други форми на отлепване на ретината		***1***	***1***	
H 40.0	Глаукома	***1***	***1***	***1***	***2***
H 40.5	Вторич. глаукома, дължаща се на болести на окото				
H 46-47	Болести на зрителния нерв	***5***	***4***		***1***
H 54.0	Слепота и намалено зрение	***5***	***3***		***2***
H 54.1	Слепота на едно око и намал. зрение на другото	***1***	***1***		
H 54.4	Слепота на едното око				***1***
H 54.2	Намаление на зрението на двете очи	***249***	***260***	***60***	***104***
H 54.5	Намаление на зрението на едното око	***19***	***19***	***13***	***18***
H 65.2	Негнойно възпаление на средното ухо		***1***		
H 90	Глухота	***43***	***35***	***23***	***34***
H 93.3	Болести на слуховия нерв	***1***	***4***	***2***	
I 00	Ревматизъм без засягане на сърцето				
I 09	Други ревматични болести на сърцето		***1***		
I 10	Есенциална /първична/ хипертония	***3***	***1***	***15***	***13***
I 11	Хипертонична болест на сърцето			***3***	
I 34.0	Митрална (клапна) инсуфициенция	***2***	***3***	***1***	
I 34.1	Митрален (клапен) пролапс	***10***	***21***	***12***	***27***
I 35.0	Аортна (клапна) стеноза			***3***	
I 44.2	Атриовентрикуларен блок, пълен				***2***
I 45.6	Синдром на преждевременното възбуждане			***1***	***1***
I 51.8	Други неточно определени болести на сърцето	***10***	***13***	***2***	***5***
J 30.1	Алергичен ринит, причинен от полени	***16***	***9***	***14***	***21***
J 30.2	Други сезонни алергични ринити	***6***	***2***		***3***
J 30.3	Други алергични ринити	***30***	***21***	***4***	***7***
J 41.0	Обикновен хроничен бронхит	***9***	***7***	***6***	***3***
J 44.0	Хр. обструктивна белодробна болест с ОРИДДП		***1***		
J 45.0	Астма	***157***	***64***	***60***	***42***
J 45.1	Неалергична астма	***24***	***12***	***4***	***2***
K 25	Язва на стомаха	***2***	***1***	***1***	***1***
K 26	Язва на дуоденума				
K 51.0	Улцерозен колит	***1***			
K 73	Хр. персистиращ хепатит, некласифиц. другаде				
K 80.4	Камъни на жлъчните пътища с холецистит		***1***		
K 86.1	Хроничен панкреатит		***1***		
K90.0	Цьолиакия	***2***	***1***		

K 90.8	Други нарушения в резорбцията на червата				
L 40.0	Псориазис вулгарис	***2***	***1***	***1***	***1***
M 00	Пиогенен артрит				
M 02	Реактивни артропатии		***1***	***2***	***0***
M 08.0	Юношески ревматоиден артрит	***1***	***2***	***4***	***2***
M 08.8	Други юношески артрити	***4***	***3***	***7***	***8***
M 32.8	Други форми на дисеминиран Lupus erythematodes				
M 45	Анкилозиращ спондилит	***1***		***1***	
M 47	Спондилоза	***8***	***13***	***1***	***3***
M 50.0	Увреждане на междупрешлените дискове			***3***	***10***
M 91-92	Юношеска остеохондроза на таза, бедр.кост и др.	***2***	***4***	***1***	***5***
N 03	Хроничен нефритен синдром	***5***	***1***		
N 04	Нефрозен синдром	***4***	***2***	***3***	***3***
N 05	Нефритен синдром, неуточнен		***1***		
N 11	Хроничен тубулоинтестициален нефрит	***1***			***1***
N 10-N 16	Остър и хроничен пиелонефрит	***4***	***1***	***3***	***4***
N 18	Хронична бъбречна недостатъчност			***1***	
N 20	Нефролитиаза	***1***	***1***	***3***	***5***
Q 05.0	Спина бифида	***2***	***4***	***1***	***3***
Q 05.2	Лумбална spina bifida с хидроцефалия		***1***		
Q 11.2	Микрофталм		***1***	***1***	
Q 16.4	Други вродени аномалии на средното ухо			***1***	
Q 20.3	Vcc дискордантно свързване на камерите с артерии			***2***	***1***
Q 21.0	Междукамерен септален дефект	***6***	***3***	***1***	
Q 21.1	Междупредсърден септален дефект	***6***	***8***		***1***
Q 21.2	Предсърднокамерен септален дефект			***1***	
Q21.3	Тетралогия на Fallo	***4***	***3***	***2***	***1***
Q 22.0	Атрезия на клапата на белодробната артерия				
Q 22.1	Вродена стеноза на клапата на белодр. артерия				
Q 22.4	Вродена стеноза на трикуспидалната клапа	***1***	***1***		
Q 23.0	Вродена стеноза на аортната клапа	***2***	***4***	***3***	
Q 23.2	Вродена митрална стеноза	***2***	***1***	***1***	***2***
Q 23.3	Вродена митрална инсуфициенция	***1***	***3***	***0***	***1***
Q 24.0	Dextrocardia			***1***	***1***
Q 24.8	Други уточнени вродени аномалии на сърцето	***8***	***10***	***3***	***1***
Q 25.0	Отворен дуктус артериозус	***1***	***1***		
Q 25.1	Коарктация на аортата	***1***	***1***		
Q 25.6	Стеноза на белодробната артерия				
Q 26	Вродени аномалии на големите вени	***1***			
Q 26.8	Други вродени аномалии на големите вени			***1***	
Q 43.0	Други вродени аномалии на червата		***1***		
Q 61.1	Бъбречна поликистоза, инфантилен тип	***1***	***1***	***2***	
Q 61.4	Бъбречна дисплазия	***1***	***1***	***1***	
Q 62.1	Атрезия и стеноза на уретера	***2***		***1***	

Q 65.0	Вродена луксация на бедрото, едностранна	***3***	***2***	***1***	***4***
Q 77.4	Ахондроплазия	***2***	***4***	***1***	***1***
Q 78.0-2	Други остеохондродисплазии	***2***	***4***	***1***	***1***
Q 80.2	Ихтиоза		***1***		
Q 91.0	Синдром на Edwards				
Q 96	Синдром на Turner	***2***			***1***
T 90	Последици от травми на главата		***1***		
T 95.0	Последици от термични и химични изгаряния				
	Общо диспансерни ученици	**959**	***788***	***414***	***476***

Други отразени заболявания

***E 66.8 -** Други форми на затлъстяване – 2;

***E 83.9 -** Разстройства на минералната обмяна, неуточнена – 1;

***F 81 -** Специфични разстройства в развитието на училищните умения – 11;

***F 99 -** Неуточнени психични разстройства – 1;

***H 50.0 -** Конвергенен конкомитентен страбизъм – 1;

***H 53.1 -** Субективни зрителни разстройства – 1;

***Q 05.4 -** Spina bifida, неуточнена – 1;

***M 41.9 –** Сколиози – 42;

***M 25.4 -** Плоско стъпало – 14;

***F 80.1 -** Разстройство на експресивната реч - 1.

През 2020 година на диспансерен отчет са подлежали 2 637 ученици, съставляващи 4.05 % от общия брой ученици на възраст от 7 до 18 години с данни от медицинските им картони.

Заболяемостта е както следва: **намаление зрението на двете очи** – 1 035.05%ooo, следвано от **астма и неалергична астма –** 561.36 %ooo, **епилепсия** – 272.22 %ooo**, глухота** - 207.63%ooo, **инсулинозависим диабет** – 141.49%ooo, **аутизъм** – 119.96%ooo, **митрален (клапен) пролапс** – 107.66%ooo, **намаление на зрението на едното око** – 106.12%ooo, **детска церебрална парализа –** 104.58%ooo, **други поведенчески и емоционални разстройства** – 101.51%ooo.

Графика 4

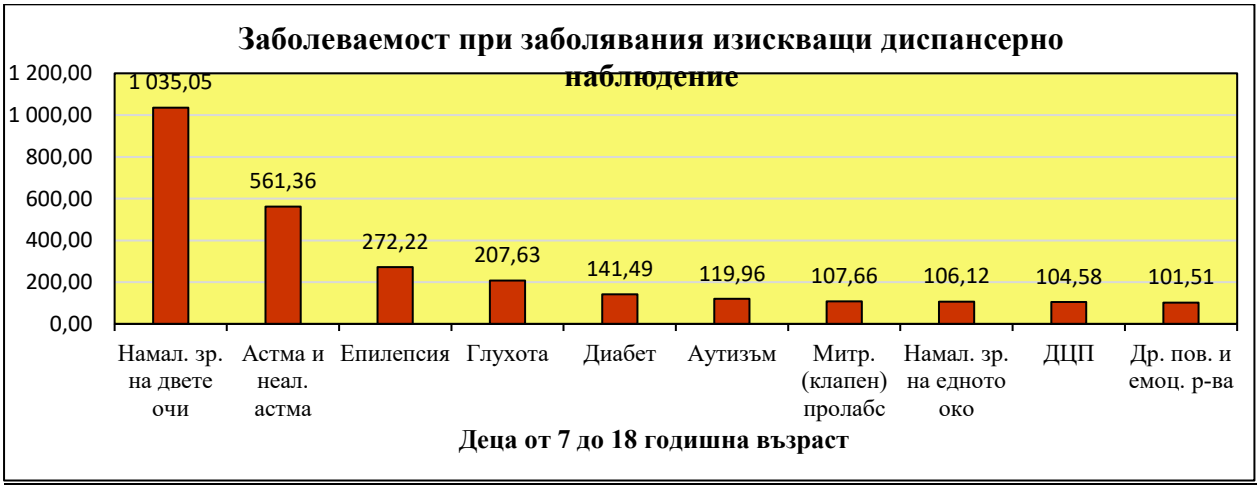

Графика 5 - представя процентното изражение на данните от заболяванията, изискващи диспансеризация с най-голяма честота (обобщени от общия брой заболели ученици).

Графика 5

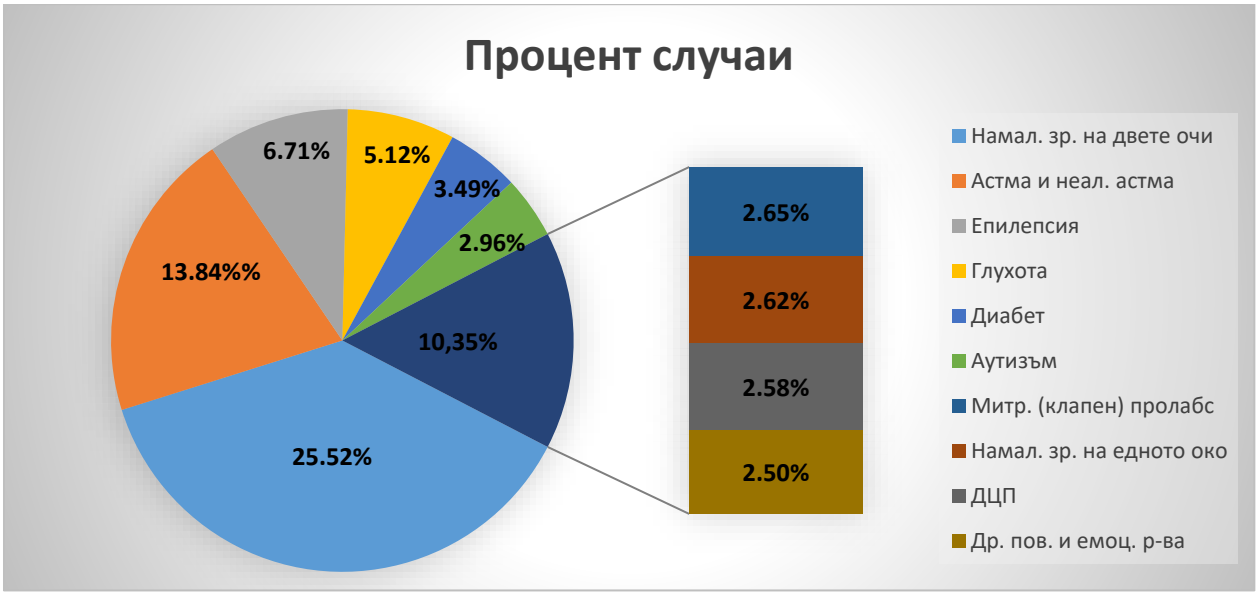

В процентно съотношение най-голям е делът на учениците с намаление на зрението на двете очи – 25.52 %, следван от заболяемост от астма и неалергична астма – 13.84%, епилепсия – 6.71 %, глухота – 5.12 %, инсулинозависим диабет – 3.49%, аутизъм – 2.96%, митрален клапен пролапс – 2.65 %, намаление зрението на едното око – 2.62%, детска церебрална парализа – 2.58 % и други поведенчески и емоционални разстройства - 2.50 %.

На ***Таблица 5*** са представени данни от най-често регистрираните заболявания, изискващи диспансерно наблюдение през 2017, 2018, 2019 и 2020 година.

Таблица 5

Заболявания	***2017 г.***	***2018 г.***	***2019 г.***	***2020 г.***
Намал. зр. на двете очи	661.66%ooo	844.12%ooo	757.08%ooo	1 035.05%ooo
Астма и неал. астма	607.93%ooo	514.48%ooo	486.81%ooo	561.36%ooo
Епилепсия	264.05%ooo	254.16%ooo	270.27%ooo	272.22%ooo
Глухота	147.38%ooo	146.33%ooo	140.67%ooo	207.63%ooo
Диабет	128.96%ooo	109.37%ooo	102.74%ooo	141.49%ooo
Намал.зрен. на едното око	128.96%ooo	109.37%ooo	102.74%ooo	106.12%ooo
Др. пов. и емоц. р-ва	113.60%ooo	124.77%ooo	135.93%ooo	101.51%ooo

Налице е завишаване на заболяемостта при намаление на зрението на двете очи от 757.08%ooo през 2019 г. до 1 035.05%ooo през 2020 г.

Заболяемостта от астма и неалергична астма също отбелязва завишаване при нива от 486.81%ooo през 2019 г. до 561.36%ooo през 2020 година.

Регистрираните случаи от епилепсия през 2020 г. са минимално повишени – 272.22%ооо, срещу 270.27%ооо за 2019 година.

При глухотата се наблюдава осезаемо увеличение на заболяемостта, като през 2019 г. стойности са били 140.67%ооо, а през 2020 г. - 207.63%ооо.

Същата тенденция се отчита и при инсулинозависим диабет, при което заболяване има отчетени стойности 102.74%ооо за 2019 г., и 141.49%ооо през 2020 г..

Увеличаване на заболяемостта се открива и при намаление зрението на едното око, със отчетени стойности 102.74%ооо за 2019 г. и 106.12%ооо за 2020 г.

Регистрираните случаи от детска церебрална парализа – 104.58%ооо през 2020 г. в сравнение с 135.93%ооо за 2019 г. показват спад в заболяемостта, която се наблюдава и при заболяемостта от други поведенчески и емоционални разстройства, което има аналогичните нива на стойностите: 135.93%ооо през 2019 г. и 101.51%ооо през 2020 г.

VI. Регистрирани заболявания и аномалии при основния профилактичен преглед на децата, проведен в периода септември - декември, отразен в личните им профилактични карти

Заболявания и аномалии	**Шифър**	**Брой ученици всичко**	**В това число:**		
			I клас	**VII клас**	**X клас**
а	**б**	**1**	**2**	**3**	**4**
Общ брой деца	0	***65 021***	***5 507***	***5 619***	***4 408***
Общо прегледани деца	01	***62 838***	***5 295***	***5 290***	***4 004***
Туберкулоза (010-018)	02	***1***	***0***	***0***	***0***
Злокачествени новообразувания (140-208)	03	***4***	***0***	***1***	***0***
Болести на щитовидната жлеза (240-246)	04	***13***	***3***	***0***	***3***
Захарна болест (диабет) (250)	05	***76***	***17***	***11***	***5***
Затлъстяване (278)	06	***993***	***158***	***160***	***80***
Болести на кръвта и кръвотворните органи (280-289)	07	***27***	***6***	***6***	***4***
Неврози (300)	08	***9***	***1***	***3***	***0***
Специални симптоми и синдроми (заекване, тикове, анорексия, енурезис, стереотипи) (307)	09	***15***	***7***	***4***	***0***
Специфично забавяне в развитието (315)	10	***51***	***10***	***12***	***4***
Олигофрения (317-319)	11	***6***	***4***	***0***	***0***
Детска церебрална парализа (343)	12	***34***	***10***	***3***	***0***
Епилепсия (345)	13	***96***	***16***	***9***	***5***
Нарушения на рефракцията и акомодацията (367)	14	***63***	***7***	***10***	***4***
Смущения в зрението (368)	15	***496***	***91***	***64***	***51***
Слепота и намалено зрение (369)	16	***32***	***5***	***3***	***2***
Болести на ухото и на мастоидния израстък (380-389)	17	***120***	***7***	***13***	***8***

в т.ч. Глухота (389)	18	***117***	***7***	***13***	***8***
Остър ревматизъм и хронична ревмат. кардиопатия (390-398)	19	***2***	***0***	***0***	***0***
Хипертонична болест (401-405)	20	***21***	***2***	***2***	***1***
Хронични заболявания на тонзилите и аден. вегетации (474)	21	***20***	***10***	***5***	***1***
Алергичен ринит (477)	22	***66***	***11***	***4***	***6***
Пневмония (480)	23	***7***	***5***	***1***	***0***
Хроничен бронхит (491)	24	***15***	***3***	***3***	***1***
Астма (493)	25	***177***	***31***	***22***	***8***
Язва на стомаха и дванадесетопръстника (531-532)	26	***5***	***1***	***1***	***1***
Гастрит и дуоденит (535)	27	***20***	***2***	***0***	***3***
Абдоминална херния (550-553)	28	***0***	***0***	***0***	***0***
Хроничен хепатит (571.4)	29	***1***	***0***	***0***	***0***
Остър и хроничен гломерулонефрит (580-583)	30	***3***	***0***	***0***	***0***
Остър и хроничен пиелонефрит (590)	31	***7***	***1***	***2***	***2***
Камъни в бъбрека и уретера (592)	32	***3***	***0***	***0***	***0***
Кръвотечения от половите органи и смущения на менструацията (626)	33	***2***	***0***	***0***	***0***
Артропатии и сродни заболявания (710-719)	34	***15***	***0***	***1***	***3***
Плоско стъпало, придобито (734)	35	***111***	***14***	***16***	***9***
Гръбначни изкривявания (737)	36	***350***	***40***	***58***	***17***
Вродени аномалии (740-759)	37	***66***	***6***	***3***	***2***
в т.ч. на сърдечно съдовата система (745-747)	38	***47***	***5***	***3***	***2***
крипторхизъм (752)	39	***0***	***0***	***0***	***0***
Късни последици от травми и отравяния (905-909)	40	***1***	***0***	***0***	***1***
Други	41	***62***	***11***	***7***	***2***
Открити заболявания - всичко	42	***2 990***	***479***	***424***	***223***

Забележка:

От общо 65 021 ученици в гр. Пловдив и областта, данни за извършен профилактичен преглед има за 62 838 ученици, т.е. 2 183 от тях са без данни за извършен профилактичен преглед в учебните заведения.

Важно е да отбележим, че немалка част от посочения брой са в групата на учениците над 18 годишна възраст, които съобразно вида на таблиците не са обект на наблюдение.

Графика 6

Новорегистрираната заболяемост през 2020 г. при учениците от 7 до 18 годишна възраст е следната: най-високи са стойностите при затлъстяване – 1 527.20 %ooo, следвани от смущения в зрението – 762.83 %ooo, гръбначни изкривявания – 538.29 %ooo, астма - 272.22 %ooo, глухота – 179.94 %ooo, плоско стъпало, придобито – 170.71 %ooo, епилепсия – 147.64 %ooo, диабет – 116.89 %ooo и алергичен ринит – 101.51 %ooo.

Таблица 6

Заболявания	***2017г .***	***2018 г.***	***2019 г.***	***2020 г.***
Затлъстяване	1 645.71 %ooo	1 363.22 %ooo	1 315.02 %ooo	1 527.20%ooo
Смущения в зрението	592.58 %ooo	613.06 %ooo	709.67%ooo	762.83%ooo
Гръбначни изкривявания	475.91 %ooo	819.47 %ooo	431.49%ooo	538.29%ooo
Астма	277.87 %ooo	283.43 %ooo	259.21%ooo	272.22%ooo
Епилепсия	148.91 %ooo	121.69 %ooo	113.80%ooo	147.64%ooo

Сравнителният анализ на ***Таблица 6*** показва, че новорегистрираните случаи от затлъстяване през 2020 г. – 1 527.20 %ooo отбелязват увеличение спрямо същите през 2019 г. – 1 315.02 %ooo.

Заболяемостта от смущения в зрението - 762.83 %ooo продължава да нараства спрямо посочените стойности в предшестващи години.

Аналогична е ситуацията със заболяемостта от гръбначни изкривявания - 538.29 %ooo за 2020 г. срещу 431.49 %ooo за 2019 година.

При регистрираните случаи от астма през 2020 г. са налице повишени показатели спрямо тези през 2019 г.

Повишаване на заболяемостта се наблюдава и при епилепсията, при което заболяване през 2019 г. са отчетени стойности – 113.80 %ооо, а през 2020 г. – 147.64 %ооо.

Графика 7

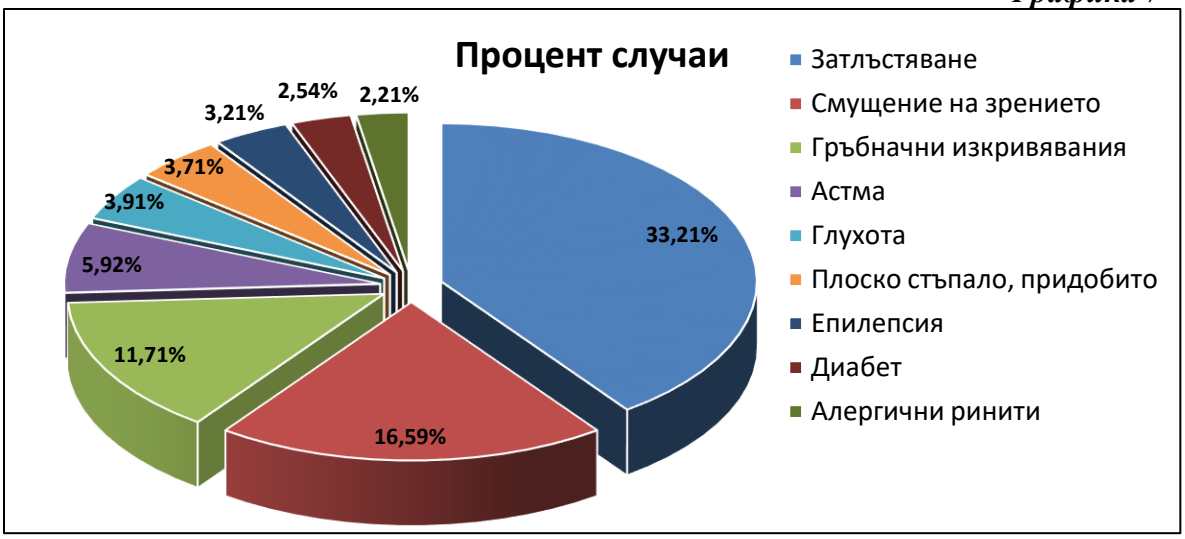

В процентно съотношение случаите със затлъстяване през 2020 г. съставляват 33.21% от всички новорегистрирани заболявания, следвани от смущения на зрението - 16.59%, гръбначни изкривявания - 11.71%, астма 5.92%, глухота – 3.91%, плоско стъпало, придобито – 3.71%, епилепсия – 3.21%, диабет - 2.54%, алергични ринити – 2.21 %.

Положителни тенденции през 2020 г. спрямо 2019 г.

Заболявания, изискващи диспансерно наблюдение:
Генерализирани разстройства на развитието, детски аутизъм - намалени стойности;
Детска церебрална парализа – понижени стойности;
Други поведенчески и емоционални разтройства – спад на заболяемостта;
Митрален клапен пролапс – близки до предшестващите стойности;
Отрицателни тенденции през 2020 г. спрямо 2019 г.
Заболявания, изискващи диспансерно наблюдение:
Намалено зрение на двете очи – завишени стойности;
Астма и неалергична астма - завишени случаи;
Глухота – увеличени стойности;
Инсулинозависим диабет - увеличени стойности;
Намалено зрение на едното око – повишен брой регистрирани случаи;
Хиперкенетични разтройства – голям брой новорегистрирани случаи;
Епилепсия – минимално повишен брой регистрирани случаи;
Новорегистрирана заболяемост:

G 54.1 - Увреждане на лумбосъкралния плексос – 4;
I.11 - Хипертонична болест на сърцето – 3.

Данни за заболеваемост сред децата, педагогическия и непедагогическия персонал в детските градини, подготвителни групи и училищата от COVID-19

През 2020 г. случаите на COVID-19 на територията на Пловдивска област при лица от 0-19 г. са общо 2214. Същите се разпределят както следва:

Жени- 1063 : - 0 години-78; -1-4г.- 389; - 5-9г.-311; -10-14г- 136; 15-19г.-149.

Мъже- 1151: - 0 години-91; -1-4г.- 412; - 5-9г.-322; -10-14г- 157; 15-19г.-169.

От началото на годината до 30.09.2021г. са диагностицирани общо 2376 случая на COVID-19 на лица от 0-19г. възраст. Случаите са разпределят както следва:

Жени- 1137 : - 0 години-79; -1-4г.- 287; - 5-9г.-235; -10-14г- 177; 15-19г.-359.

Мъже- 1239: - 0 години-111; -1-4г.- 331; - 5-9г.-291; -10-14г- 197; 15-19г.-309.

От началото на пандемичният процес до настоящият момент са регистрирани 727 случая на заболяване от Sars-Cov-2 сред педагогически специалисти и 98 сред помощен персонал в детски заведения.

През м. септември се отчита съществен ръст на случаите на COVID-19 при децата, което съвпада както в повишената епидемична активност на процеса, така и със стартирането на учебната година, както и последващо с 3 седмици нарастване на заболяемостта в групата на 20-49 г. /вероятно заразени и заболели родители и други контактни на децата/ . Бързо нарастващата заболяемост сред децатае резултат от по-голямата контагиозност на Делта варианта.

Към момента заболелите ученици и учители в детски и учебни заведения са както следва:

област Пловдив	училища		детски заведения	
	ученици	учители	деца	персонал
Асеновград	18	7	1	1
Брезово	2	1		
Калояново	3	1	1	
Карлово	29	10	3	3
Кричим				
Куклен				
Лъки				
Марица	3	2		
Перущица				

Пловдив	202	115	9	4
Първомай		3		
Раковски	5	1	1	
Родопи	2	1	2	1
Садово	1			
Сопот	6	2		
Стамболийски	1	1		1
Съединение			1	2
Хисар	6	1		
общо	278	145	18	12

Клиничното протичане на инфекцията е много по-леко при деца в сравнение с възрастните. Протича основно с прояви на температура, гърлобол, главоболие и отпадналост.

Изводи: Социалната интеграция на децата печели от присъствено обучение, но това трябва да бъде съпътствано от **стриктни противоепидемични мерки** – проветряване, намален брой на деца в паралелките (ако е възможно), задължително и правилно носене на маски, тестване и ваксиниране на тези над 12 години.

Продължителният период на обучение в електронна среда от разстояние сред учениците е довело до новорегистрирани случаи от затлъстяване през 2020 г. – 1 527.20 %ооо, които отбелязват увеличение, спрямо същите през 2019 г. – 1 315.02 %ооо, поради ограничената физическа активност на децата. Забелязва се тенденция за нарастване на заболяемостта от смущения в зрението - 762.83 %ооо, спрямо предшестващи години, поради продължителния престой дневно на учениците пред електронните устройства, свързано с учебния процес. Аналогична е ситуацията със заболяемостта от гръбначни изкривявания - 538.29 %ооо за 2020 г. срещу 431.49 %ооо за 2019 година.

III. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЛАСТ ПЛОВДИВ (обобщение по общини)

Анализът на потребностите от подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Пловдив е изготвен на основание чл. 196, ал. 3 от Закона за предучилищно и училищно образование, влязъл в сила на 01.08.2016 г.

Методологичният подход на анализа е емпиричен и се базира на актуалното състояние на образователните институции в област Пловдив за установяване на реалните потребности, за подобряване качеството на образованието и за осигуряване на условия за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата – обща и допълнителна.

Основна цел на анализа е:

✓ да очертае някои приоритетни потребности при определяне на нуждите за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците, която институциите в системата на предучилищното и училищно образование осигуряват;

✓ да предвиди планиране и осигуряване на качествени образователни услуги в съответствие с индивидуалните потребности на всяко дете и всеки ученик чрез осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията, чрез осигуряване на подкрепа най-близко до мястото, където живее и учи всяко дете и всеки ученик;

✓ да насочи към непрекъснато повишаване на качеството на услугите и подобряване на достъпа до тях на всички деца и ученици, живеещи на територията на област Пловдив.

Анализът е в съответствие с разпоредбата на чл. 174, ал. 1 от ЗПУО, че осигуряването на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от институциите в системата на предучилищното и училищното образование трябва да се осъществява съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

Общата подкрепа за личностно развитие е насочена към развиване на потенциала на всяко дете или ученик в детската градина или в училището и се осигурява от постъпването на детето в детската градина или в училището съобразно индивидуалните му потребности.

С направените промени на нормативните актове, отнасящи се до приобщаващото образование, се откриха възможности от образователните институции за:

✓ дейности за стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения и изяви на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование, образованието за устойчиво развитие, както и за придобиване на умения за лидерство;

✓ дейности, свързани с образователни, творчески, възпитателни, спортни и спортнотуристически участия и изяви по проекти, програми и други на общинско, областно, национално и международно равнище;

✓ обучение по учебни предмети и модули, както и участие в дейности, чрез които се придобива допълнителна подготовка от учениците, определена в съответствие с интересите и заложбите им.

Акцентира се върху провеждането на занимания по интереси, посредством които се подкрепя развитието на ключови компетентности, патриотично, гражданско, здравно, екологично и интеркултурно възпитание. Насърчават се иновациите и креативното мислене на децата и учениците.

Заниманията по интереси се организират приоритетно в тематичните направления: "Дигитална креативност", "Природни науки", "Математика", "Технологии", "Изкуства и култура", "Гражданско образование", "Екологично образование и здравословен начин на живот" и "Спорт".

Приоритети на следващия стратегически период са превенцията на насилието и преодоляването на проблемното поведение, обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

След направените промени в нормативните актове във фокуса на внимание ще бъде нова категория деца, а именно необхванатите четиригодишни, които никога не са посещавали или са прекъснали посещението на детска градина, като по общини предстои перманентно да се актуализира статусът им.

Допълнителното обучение по учебни предмети може да бъде насочено към ученици, които имат системни пропуски по даден учебен предмет, които са напреднали по даден учебен предмет, които са отсъствали от училище повече от 10 учебни дни по уважителни причини, за които се препоръчва такова обучение в плана за подкрепа и/или за компенсиране на липсата на взаимодействие на учителя с ученици, които се обучават несинхронно от разстояние в електронна среда при условията на чл. 115а, ал. 4 от ЗПУО.

През следващия период, при поява на епидемична или друга кризисна обстановка, обучението ще се осъществява от разстояние в електронна среда (ОРЕС) при интензивно взаимодействие между образователните институции. За застрашените от отпадане и/или изоставащите в усвояването на учебното съдържание се предвиждат компенсаторни мерки чрез допълнително обучение и занимания по интереси, като се използват различни начини за достъп до обучителни материали, в това число и подобряване на техническото оборудване на учениците с електронни устройства.

Потенциална възможност за разширяване обхвата на общата подкрепа за личностно развитие на децата и учениците е включването на образователните институции в разработването и участието в проекти.

С цел преодоляване на последиците, предизвикани от пандемията от COVID-19, през месец март 2021г. стартира и проект BG05M2OP001-5.001-0001 „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“. Продължителността на проекта е 35 месеца и ще обхване учебните 2021/2022, 2022/2023 и 2023/2024 години. Основната цел на проекта е да не се допусне прекъсване на образователния процес и приобщаващото образование в условията на кризи и да се противодейства на риска от отпадане в ситуация на обучение от разстояние.

Училищата могат да участва в проект BG05M20P001-2.011-0001 „Подкрепа за успех“, срокът на продължителност на който предстои да бъде удължен. Проектът включва организиране и провеждане на обучения на педагогическите специалисти, осъществяване на обща подкрепа за личностно развитие на учениците чрез допълнително обучение по учебни предмети за превенция на обучителни затруднения, осигуряване на занимания по интереси за стимулиране на творческите изяви, кариерно ориентиране с цел подготовка за преход към следваща степен и др.

Образователна мрежа на територията на област Пловдив

Предучилищна и училищна мрежа – данните са към 01.12.2021г.

ДЕТСКИ ГРАДИНИ

Брой ДГ: 162

ПГ - 4 години - 5031 деца;

ПГ-5 години - 5247 деца;

ПГ - 6 години - 4963 деца.

Центрове за подкрепа на личностното развитие

На територията на област Пловдив има 4 ЦПЛР: ЦПЛР „Васил Левски“, гр. Асеновград; ЦПЛР - Общински детски комплекс – Пловдив; Център за работа с деца – гр. Сопот; Общински център за работа с деца, гр. Стамболийски, в които са обхванати общо 3345 деца и ученици.

На територията на област Пловдив функционира само един РЦПППО (Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование) – гр. Пловдив и един ЦСОП (Център за специална образователна подкрепа).

УЧИЛИЩА

Общ брой училища 193 – данните са към 01.12.2021г.

Държавни училища 22

Общински училища 161

Частни училища 10

Неспециализирани училища - 187

Специализирани училища - 5

Специално - 1

Според вида на подготовката и степента на образование

Духовно - 1

Обединено - 5

Основно училище - 97

По изкуства - 3

Професионална гимназия - 28

Спортно - 1

Средно училище - 36

За обучение и подкрепа на ученици с увреден слух - 1

1. Брой деца и ученици

   Брой деца в подготвителни групи в училищата - 1249

   Брой ученици – 67404

Забележка: В ход е процедура по закриване на НУ „Петко Р. Славейков“, с. Воден, общ. Първомай, поради липса на записани ученици. Училището е включено в данните, тъй като все още не е издадена заповед на министъра на образованието и науката.

2. Осигуреност с управленски и педагогически кадри (брой)

Управленски персонал в училищата общо - 430

Педагогически персонал в училищата - 6047

3. Форми на обучение в институциите в системата на предучилищното и училищното образование (съгласно чл. 106 от ЗПУО брой ученици разпределени по училища). Към края на учебните занятия на учебната 2020/2021 г. данните са следните:

Ученици в дневна форма на обучение - 64580
Ученици в задочна форма на обучение - 73
Ученици в индивидуална форма на 110
Ученици в самостоятелна форма на обучение - 1595
Ученици в дистанционна форма на обучение - 4
Ученици в комбинирана за ученици с изявени дарби - 4
Ученици в комбинирана форма на обучение /за ученици със СОП/ - 70
Ученици в обучение чрез работа –дуална система на обучение – 955
По училища: съгласно приложение към писмото

4. Квалификация на кадрите в институциите в системата на предучилищното и училищното образование – актуално състояние, дейности за повишаване на квалификацията и резултати.

Ежегодно се извършва проучване сред педагогическите специалисти за установяване на дефицитите в квалификацията, на база на която са определени приоритетни тематични области, нуждаещи се от квалификационни дейности:

- ✓ Умения за работа в електронна среда. Организация и управление на училището в електронна среда
- ✓ Атестация на педагогическите специалисти
- ✓ Квалификационни дейности във връзка с пандемията от COVID-19
- ✓ Компетентностният подход в обучението
- ✓ Киберсигурност в IT
- ✓ Умения за работа с проблемни ученици – със специални образователни изисквания и с липсваща мотивация за учене
- ✓ Взаимодействие на педагогическите специалист с учениците, с родителите и с други заинтересовани страни
- ✓ Използване на ИКТ за образователни цели
- ✓ Работа със задължителна училищна документация. Планиране на контролната дейност на директора и ефективност на контролната дейност.
- ✓ Използване на иновативните методи при работата на педагогическите специалисти. Работа в екип на педагогическите специалисти.
- ✓ Обучение на деца със СОП (работа със семействата на учениците, провеждане на обучение с родителите или съвместно с учители)
- ✓ Обучение по безопасност на движение по пътищата.
- ✓ Умения за работа по проекти и програми в системата на средното образование.
- ✓ Умение за работа с учебна програма по учебен предмет. Методическа подготовка по прилагане на новите учебни програми по учебните предмети.

✓ Методика на разработване на инструментариум за оценяване на резултатите от обучението. Използване на съвременни техники и технологии за оценяване на резултатите от обучението. Мобилни технологии за формиращо оценяване в обучението.

✓ Прилагане на Наредбата за приобщаващо образование. Съвременни модели за приобщаване на родителите като партньори в планиране и организация на училищния живот.

✓ Превенция и преодоляване на проблемното поведение и агресията в училище.

✓ Ефективно и качествено образование, обучение, учене и преподаване. Повишаване на съдържателната и методическа подготовка на учителите за реализирането на по-качествен и модерен образователен процес. Съвременни методи за обучение - групова работа, проектно базирано обучение, ролеви игри, мозъчна атака, дебат и други. Педагогически методи и подходи за индивидуализиране и диференциране на обучението.

✓ Изготвяне на професионално портфолио.

✓ Професионален стрес. Техники за овладяване и контрол на стреса.

✓ Ефективно разрешаване на конфликти в училищна среда, работа със заинтересованите страни.

✓ Отпадане на ученици от училище, проблеми, реинтегриране на отпаднали ученици.

✓ Усъвършенстване на уменията за работа с деца, невладеещи български език.

✓ Система за финансовото управление и контрол.

В сравнение с предходни учебни години, изследването установи:

✓ Наблюдава се увеличаване на необходимостта от квалификация по темите за усъвършенстване на умения за работа по проекти и програми в системата на средното образование, използване на иновативни методи в обучението и преподаването.

✓ Наблюдава се намаляване на необходимостта от квалификация по теми за взаимодействие на педагогическите специалист с учениците, с родителите и с други заинтересовани страни, използване на ИКТ за образователни цели, прилагане на наредбата за приобщаващото образование, превенция и преодоляване на проблемно поведение и агресия в училище.

Новите квалификационни области са свързани с умения за работа в електронна среда и организация и управление на училището в електронна среда, атестация на педагогическите специалисти, киберсигурност в IT, усъвършенстване на уменията за работа с деца, невладеещи български език, компетентностният подход в обучението, насоки за работа на институцията в условията на COVID-19. Темите са адекватни с обстановката и времето, в което функционира образователната система. Регистрираните от директорите области за квалификация са в пряка връзка с приоритетите на Министерство на образованието и науката.

От осъществената през учебната 2020-2021 г. контролна дейност на РУО - Пловдив са установени дефицити в квалификацията на педагогическите специалисти, свързани с прилагането на държавните образователни стандарти, работата в електронна среда, с

прилагането на компетентностния подход в обучението и липсата на умения за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на ученици с проблемно поведение.

От предоставените от директорите данни за осъществената квалификация през учебната 2020/2021 г. се установи изпълнение на 85% от планираните квалификационни форми, като по-голяма част са осъществени в електронна среда. Осъществените квалификационни форми са с новите учебни програми, споделянето на иновативните педагогически практики в ОРЕС, проектно-базираното обучение, прилагането на компетентностния подход в обучението, целодневната организация на учебния ден, формиращото оценяване, подобряване на управленската подготовка на новоназначените директори на училища и детски градини, повишаването на професионалните компетентности на новоназначените учители и учителите неспециалисти

5. Изводи и препоръки

Образователната система на област Пловдив ефективно реализира държавната образователна политика за подобряване на качеството на образование и осигуряване на равен достъп и пълноценна социализация на всички деца и ученици при ефективно взаимодействие между институциите, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците, служителите и на работодателите.

Движение и отпадане на ученици

Обхватът и задържането на децата и учениците оказва изключително влияние върху състоянието на образователната мрежа. Този фактор е приоритетен в област Пловдив за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците.

Педагогическите екипи на училищата в област Пловдив разработват свои политики за намаляване на процента на напусналите ученици. Успоредно с традиционните механизми за работа и превенция на случаите на преждевременно напускане във все повече училища се прилагат нови подходи, добри практики на други педагогически колективи, разработват се проекти, търси се съдействие от родителската общност за подобряване на училищната среда. Резултатността им е различна, тъй като понякога усилията на училищните екипи се сблъскват с неразбиране или незаинтересованост от страна на родители и ученици. Обикновено мерките, които дават резултат за намаляване на отсъствията по неуважителни причини, са ефективни и за предотвратяване на напускане на училище, като се открояват следните подходи и дейности:

- Срещи и разговори на класните ръководители с родителите и с учениците;
- Утвърждаване на механизъм за осъществяване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие;
- Изграждане на координационен екип и екипи за провеждане на индивидуална работа с всяко дете/ученик;
- Екипна работа между преподаващите учители;
- Провеждане на консултации по предмет;

- Включване на ученици в групите за заниманията по интереси и за преодоляване на обучителни затруднения по проект „Твоят час“;
- Работа с родителите за насочване към логопедична и психологическа помощ;
- Стимулиране и мотивиране на учениците за професионално развитие;
- Съвместна работа на училището, обществените възпитатели, кметовете на населени места по задържане на учениците в училище;
- Писма до кметовете на общини за налагане на глоби, съгласно чл. 347, ал.2 от ЗПУО;
- Разясняване на Правилника за дейността на училището от класните ръководители;
- Разработване на училищни политики за справяне и превенция на случаите на ученици с рисково поведение;
- Разработване на индивидуални програми за работа с ученици в риск от отпадане, вкл. поради натрупване на голям брой отсъствия по неуважителни причини;
- Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
- Включване на специалисти от отдели „Образование“ на общините за превенция;
- Поддържане на партньорски взаимоотношения с отделите „Закрила на детето“ към ДСП и специалисти от Районните управления на полицията;
- Търсене на съдействие от социалните институции, работещи с деца;
- Осигуряване на целодневна организация на обучение;
- Водене на регистър на застрашените от отпадане ученици;
- Подобряване на материалната база в училищата;
- Повишаване на професионалната компетентност на педагогическите екипи за работа с ученици с рисково поведение;
- Награждаване на ученици, недопускащи отсъствия;
- Поддържане на електронен дневник с цел информираност на родителите;
- Мотивиране на учениците и превръщане на обучението от задължение в потребност.

Регионално управление на образованието – Пловдив поддържа електронен регистър на учениците в риск от отпадане, позициониран на сайта www.ruobg.com. В него училищата регистрират застрашените от отпадане ученици два пъти за учебна година, като след всяко подаване се изготвя анализ. Към настоящия момент в област Пловдив има изградена електронна платформа за обмен на информация между всички заинтересовани страни и координиране на действията им по изпълнението на Решение № 373 от 05.07.2017г. на Министерския съвет относно създаването на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

Реализираните дейности по прилагане на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст за учебната 2021-2021г. са:

- ✓ Осъществен контрол, координация и взаимодействие с органи и институции относно:
  - координация и комуникация с държавни и общински структури за изпълнение на дейностите по ПМС №100/08.06.2018 г. изменено и допълнено с Постановление № 259 на МС от 14.10.2019 г.;
  - съвместно с Регионално управление на образованието – Пловдив са създадени алгоритми по организиране и координиране дейността на екипите за обхват и активирането им в условията на епидемична обстановка и при спазване на изискванията на министерство на здравеопазването;
  - координация на действията по предприемане и по прилагането на мерки, съгласно правомощията и компетентностите на отделните институции.
- ✓ С цел съсредоточаване на усилията на екипите за обхват приоритетно по отношение на обхващането на децата/учениците, подлежащи на предучилищна подготовка 5- и 6-годишни и на училищно образование 7-годишни ученици до началото на учебната 2021/2022 г. са изпратени писма до кметовете на общини:
  - За установяване на фактическото местоположение на децата и учениците и при установяване на деца/ученици, незаписани в образователна институция, да се изпратят списъците на същите до Регионално управление на образованието – Пловдив за предприемане и координиране на съответните действия по компетентност;
  - Създадени са необходимите условия за активно партньорство, комуникация и обмен на информация между Регионално управление на образованието – Пловдив, РДСП – Пловдив и ОД на МВР – Пловдив, включително през ИСРМ. При искане от началника на Регионалното управление на образованието – Пловдив се оказва съдействие за координация между институциите.
- ✓ В съответствие с чл. 5, ал. 3, т. 3 от ПМС 100 се провеждат срещи в Областна администрация за подпомагане координацията на регионалните структури на министерствата и регионалните представители на администрациите, ангажирани с изпълнението на постановлението.
- ✓ Осъществен е контрол и координация за изпълнението на дейностите, както следва:
  - определяне общински служители за участие в екипите за обхват, включително кметове и кметски наместници на малки населени места, и представители на местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни;
  - изискано е директорите на РДСП, ОД на МВР и РДСЗ да определят и изпратят в съответните срокове на началника на РУО-Пловдив, служители за включване в екипите за обхват;
  - предоставяне на информация на ОД на МВР – Пловдив, РДСП – Пловдив и РДСЗ с цел установяване на адресите и местонахождението на родителите, децата и учениците, които екипите за обхват не са открили на посочените адреси.
  - За деца/учениците, за които не са открити данни за местонахождението им и в информационната система на МВР и РДСП, се изпращат писма до кметовете на общини, в които традиционно има сезонна трудова миграция (розобер, гроздобер и друга сезонна селскостопанска работа) с искане при установяване на деца/ученици, придошли с

родителите си, да се изпращат данни до Регионално управление на образованието – Пловдив.

✓ Подпомогнато е Регионално управление на образованието – Пловдив и е оказано необходимото съдействие по проследяване движението на учениците в област Пловдив.

✓ Съвместно с Регионално управление на образованието – Пловдив е проследено изпълнението на предложените от образователните институции и екипите за обхват мерки от компетентностите на различните институции;

✓ Съвместно с началника на Регионално управление на образованието – Пловдив е осъществена координация и ръководство на екипите за обхват на областно ниво по отношение на действията, координацията и мерките, предприемани към учениците, завърнали от чужбина, за посещение от екипите за обхват и записването им в образователна институция.

✓ Съобразно епидемичната обстановка са планирани и осъществени обходи на адреси във връзка с дейностите по Механизма по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, за които предприетите на ниво училище мерки не са дали позитивен резултат.

- Дадени са указания на общинските органи и държавните институции за пълно оказване на съдействие на екипите за обхват относно реинтегриране в образователната система на отпаднали ученици в задължителна училищна възраст;

✓ Проследен е ефекта от изработения алгоритъм и механизъм за действие за обхващане на децата/учениците в образователната система и установяване на фактическото местонахождение на децата/учениците – в страната/чужбина чрез информационните системи на МВР и РДСП.

✓ Предложени мерки, изпратени писма до кметовете на общини/райони, извършени посещения на адрес, данни в ИСРМ.

Мерки, предложени от екипите за обхват и образователните институции	Изпълнени
Общо 3041	2171
Изпратени писма до общините за налагане на глоби на родителите за неосигурено посещение на децата/учениците в образователната институция	332
Ученици за обхват 5-7 г.	5098 от тях с актуален статус: „Незаписан“ – 240; „Отпадна“ - 87
	Статус в “В чужбина“ - 2656

✓ Основни трудности/предизвикателства свързани с реализацията на Механизма:

- Засилената миграция към и от област Пловдив затруднява проследяването, идентифицирането и установяване на фактическото състояние и местоположение на децата/учениците;
- Сезонната заетост на семействата от уязвими групи и включването на ученици в розобер и прибиране на земеделска продукция по време на провеждане на учебни занятия;
- Преобладаващ брой на живеещи в затворени и сегрегирани общности;
- Ранни бракове, водещи до отпадане от образователната система предимно на момичетата;
- Затруднено проследяване на движението на заминаващите и връщащите се от чужбина деца и ученици и отразяването им в ИСРМ;
- Епидемиологичната обстановка и действието на екипите в условията на COVID -19.

✓ Идентифицирани потребности във връзка с изпълнение на дейностите по Механизма - Добавяне на нови функционалности в ИСРМ съобразно предизвикателствата, свързани с действията на екипите в условията на COVID -19

На Регионално ниво обща подкрепа за личностно развитие се осъществява в детски градини, училища, Центровете за подкрепа на личностното развитие, Центъра за специална образователна подкрепа - Пловдив, Регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование - Пловдив, НПО и други образователни и културни институции, осъществяващи сходна дейност и развиващи интересите на децата и учениците.

Център за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР) - Общински детски комплекс (ОДК) - Пловдив е общинска институция в системата на образованието, която осъществява подкрепа за личностно развитие на децата и учениците с изявени интереси в областта на науката, технологиите, изкуствата и спорта. ЦПЛР ОДК Пловдив е организатор на Ученически игри по Националния спортен календар на МОН и домакин на Национален конкурс за изпълнители на детска забавна песен по Календара на МОН за изяви по интереси на децата и учениците.

ЦПЛР ОДК - Пловдив реализира целогодишни програмни дейности и в област „Кариерно ориентиране", които подпомагат учениците в процеса на кариерното развитие, включващо избор на образование и обучение и планиране за придобиване на професия и работа.

В област „Науки и технологии“ за учебната 2019/2020 г. децата и учениците се обучават в следните клубове и школи: математика, български език и литература, химия, биология, английски език, електроника, цифрова техника, мениджмънт.

В област „Изкуства” децата и учениците се обучават, възпитават и изявяват в следните формации: Хор „Детска китка”, Хор на Пловдивските момчета и младежи „Стефка Благоева”, ЕС „Прима”, детски театър за възрастни „Владимир Николов”, изобразително изкуство, дизайн и хоби, фотография, Младежка духова формация, ФАФ „Куклици”, ВГ „Бамбини”, ФТА „Иглика”, КСТ „Сияна Данс”, балет „Ера”, джаз балет, творческо писане.

В област „Спорт“ функционират следните школи и клубове: футбол, спортна стрелба с пушка и пистолет, карате, плуване, волейбол, спортна гимнастика, акробатика, художествена гимнастика, мажоретен състав, шахмат, академично гребане.

Материална база: ЦПЛР Общински детски комплекс - Пловдив ползва имоти, които са публична общинска собственост, предоставени за стопанисване със заповед на кмета на община Пловдив. Дейностите се предоставят в основната сграда на ЦПЛР - ОДК на адрес бул. „Шести септември” 193, във филиала на ЦПЛР на ул. „Христо Казанджиев” № 13, в зала „Кичево” във основа на договор за съвместна дейност с ОУ „Яне Сандански”, в спортна зала на бул. „Дунав” № 124 въз основа на споразумение със сдружение Спортен клуб „Аеробика - АМД”, както и в учебни кабинети и зали на образователни институции със споразумение за сътрудничество.

Данни за ЦПЛР ОДК - Пловдив през учебната 2019/ 2020 година:

Учебна година	Брой групи	Брой деца и ученици, обхванати в групите	Брой изяви, организирани от ЦПЛР	Брой участия в изяви на регионално, национално и международно ниво	Персонал, назначен по трудови правоотношения (щ. бр.)
2019/2020	267		140	320	67, от които 47 педагогически

3

Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование — Пловдив (РЦППО)

Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Пловдив е държавна институция, специализирано обслужващо звено на Министерството на образованието и науката за изпълнение на държавната политика за приобщаващо образование в област Пловдив.

РЦППО — Пловдив предоставя методическа помощ на училищните екипи за подкрепа на личностното развитие и на екипите в детските градини на територията на община Пловдив. В рамките на РЦППО функционира и регионален екип за подкрепа на личностното развитие (РЕПЛР) на деца и ученици със специални образователни потребности с основни функции:

- Одобрява или не одобрява предоставянето на допълнителна подкрепа след оценка от екип за подкрепа на личностното развитие /ЕПЛР/ в детската градина/ училището;
- Извършва оценка на деца и ученици със специални образователни потребности при невъзможност за формиране на ЕПЛР в детската градина/ училището; Организира повторна оценка при несъгласие на родителя с оценката от ЕПЛР;
- Извършва оценка за насочване за обучение в специалните училища;
- Подпомага процеса на осигуряване на допълнителна подкрепа;
- Предоставя методическа подкрепа;

- Информира родителите за възможностите за продължаване на образованието или за придобиване на професионална квалификация на учениците със специални образователни потребности след VII и X клас;
- Извършва преценка за обучението на ученик, настанен в болница;
- Отлага от задължително обучение в 1 клас за не повече от учебна година.

През учебната 2019/ 2020 година 558 деца и ученици от община Пловдив със специални образователни потребности и хронични заболявания са получили допълнителна подкрепа за личностно развитие - ресурсно подпомагане от РЦПППО - Пловдив .

В РЦПППО - Пловдив работи екип от специалисти: ресурсни учители, психолози, логопеди, рехабилитатор на слуха и говора, учител на деца и ученици с нарушено зрение. Педагогическият щатен персонал на РЦПППО Пловдив е 70, а непедагогическият - 4.

Център за специална образователна подкрепа - Пловдив

Център за специална образователна подкрепа - Пловдив (ЦСОП) е държавно специализирано заведение за обучение и възпитание на деца със специални образователни потребности. ЦСОП е с 69-годишна история, приемник е на Помощно училище „Стефан Караджа" базова институция с традиции и новаторство в приобщаващото образование.

В ЦСОП - Пловдив се осъществява допълнителна подкрепа за личностно развитие чрез консултативна, диагностична, корекционно-възпитателна работа и лечебно-възпитателна дейност, предоставяна от специални педагози, логопед, психолог и кинезитерапевт. ЦСОП - Пловдив осигурява подходящи социално-битови условия и специализирани учебно-технически средства за обучението на деца със СОП. В ЦСОП се провежда общообразователна подготовка от 1 до 8 клас и професионално обучение след VIII клас на помощно училище за придобиване на специалност по реда на Наредбата за приобщаващо образование.

През учебната 2019/2020 година 125 ученици със специални образователни потребности, от които 80 от общински училища, 11 от държавни и 34 от област Пловдив са получили допълнителна подкрепа за личностно развитие в ЦСОП Пловдив.

Педагогическият щатен персонал на ЦСОП — Пловдив е 33, а непедагогическият - 14.

Центрове за професионална подготовка

По данни от регистрите на Националната агенция по професионално образование и обучение (НАПОО) към 2020г. в община Пловдив работят 74 Центъра за професионално обучение и 6 Центъра за информация и професионално ориентиране, които подпомагат личностното развитие.

IV. ОБЩИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Въз основа на социално-икономическите показатели за жизненото равнище в област Пловдив и изготвения анализ на състоянието и потребностите за подкрепа на

личностно развитие на децата и учениците в област Пловдив могат да се направят следните заключения и препоръки:

- Населението на област Пловдив продължава да намалява, засилва се процесът на „трайна миграция“. Намалява броят на децата и учениците във всички общини с изключение на община Пловдив, в която неравномерното разпределение на учениците в отделните учебни заведения води до натоварване на част от училищата и съответно до недостиг на сграден фонд.
- Икономически област Пловдив е много добре развита, но икономическите дейности са неравномерно разпределени на територията й, което е предпоставка за образуване на агломерации в полза на сближаването между общините и осигуряване на жизнената и икономическата стабилност в областта.
- В здравословно отношение през 2020 година на диспансерен отчет са подлежали 2 637 ученици, съставляващи 4.05 % от общия брой ученици на възраст от 7 до 18 години по данни от медицинските им картони.
- Областната образователна мрежа е много добре организирана с бъдещ потенциал за развитие.
- В област Пловдив приоритет са обхватът и задържането на децата и учениците в СПУО, но отчитането на преждевременно напуснали е рисков фактор, върху който е необходимо да се работи в дългосрочна перспектива.
- Във всички общини се обособяват училища с концентрация на ученици, за които българският не е майчин език, което е предпоставка за по-трудно осъществими интеграционни процеси.
- На територията на област Пловдив функционират 4 ЦПЛР и 1 РЦПППО.
- Предлаганата обща и допълнителна подкрепа в СПУО не обхваща всички рискови групи. Недостигът от специалисти, неидентифициране на проблемите в начален етап и отдалечеността на образователните институции от ЦПЛР и РЦПППО са сериозни пречки за ползването на предлаганата подкрепа за всички нуждаещи се, които остават необхванати или частично обхванати за оказване на обща и допълнителна подкрепа.
- Отчита се застаряване на кадрите в образователната сфера, липса на стимули за професионално развитие и за задържане на млади кадри в СПУО.
- Отчита се, че основният финансов ресурс в СПУО се делегира от републиканския бюджет въз основа на единни стандарти, който се оказва недостатъчен за покриване на потребностите особено в по-малките общини и в образователните институции с по-малък брой деца и ученици.
- Препоръчва се изграждане на интегрирана образователна мрежа, която да идентифицира и осигурява нуждите от подкрепа на ранен етап, както и създаването на мобилност в териториално отношение.
- Препоръчва се укрепване на междуинституционалното сътрудничество и на партньорството с родителите за напредък в оказването на ефективна и навременна обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците от област Пловдив.

V. ВИЗИЯ

В системата на предучилищното и училищното образование на област Пловдив се осигурява ефективна и качествена подкрепа за личностно развитие на всяко дете и ученик за реализация на потенциала им в подходяща среда и в съответствие с индивидуалните им потребности чрез необходимите ресурси и взаимодействие и сътрудничество с държавните и местните институции и родителите.

VI. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Предизвикателствата, в периода на действие на новия стратегически документ са свързани с надграждане на постиженията, както и с преодоляване на възникналите затруднения при прилагане на новата нормативна уредба. Във всяка община да се прилагат подходящи подходи за най-добра грижа, съобразена с индивидуалните потребности и способности на децата и учениците.

Образователните институции са поставени пред предизвикателството да изискват нови компетентности и нов поглед от педагогическите специалисти върху собствената им работа. В училищата и детските градини са необходими нови специалисти, с които ще се разшири кръга на участниците в работата на екипите за подкрепа за личностно развитие, тъй като екипната работа е основен подход в приобщаващото образование. Това поставя въпроса за непрекъсната повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти, които предоставят обща и допълнителна подкрепа. От съществено значение е ефективното взаимодействие между институциите, между тях и семействата, включване на родителите в образователния процес, осигуряване на равен достъп до предучилищното и училищното образование.

Отчитайки негативните демографски тенденции – обхващането, приобщаването и интеграцията на всяко дете, както и подобряване на възпитателната работа и взаимодействие с родителите, най-вече с тези от малцинствените групи отново ще са във фокуса на работата на всички заинтересовани страни в областта. Общините в област Пловдив следва да организират дейности за по-задълбочено разбиране и по-пълно използване на финансовите механизми и особености в сферата на приобщаващото образование и привличане и на проектно финансиране; популяризиране на философията на приобщаващото образование, просветеност на родителската общност, чувствителност на обществото към проблемите на децата и учениците със специални образователни потребности, разбиране за отговорностите на всички, проявявайки толерантност и търпимост.

Успешното прилагане в практиката на духа, организацията и процедурите, изисквани от Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващото образование, поставя следните проблеми и предизвикателства:

- ✓ разширяване на иновациите в училищното образование с цел ефективно формиране на ключови компетентности у учениците и развитие на даровитите деца и ученици;
- ✓ намаляване на дела на напусналите и/или системно непосещаващите образователната система;

✓ осигуряване на технически средства и подготовка на педагогическите специалисти за обучение от разстояние в електронна среда;

✓ обезпечаване на системата с квалифицирани педагогически специалисти в сферата на приобщаващото образование;

✓ реализиране на приобщаващото образование с активното включване на родителската общност.

VII. ПРИНЦИПИ

Водещи принципи в изпълнението на Стратегията са:

- **Принцип на законосъобразност**
- **Принцип на равните права и възможности**
- **Принцип на устойчиво развитие**
- **Принцип на партньорство и координация**
- **Принцип на съгласуваност**
- **Принцип на концентрация и допълняемост**
- **Принцип за откритост и публичност**

VIII. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Стратегическото планиране представя целеполагането за краткосрочен двегодишен период (съгласно законовата разпоредба на чл. 197, ал. 2 от ЗПУО) във връзка с предприемане на изпълнение на действия, отговарящи на предизвикателствата, пред които се изправя образователната система при предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

Разпространението на COVID-19 постави системата на образование и обучение пред интензивни промени. Училищното образование премина в дистанционен режим. Противоепидемичните мерки наложиха въвеждането на нови форми и методи в модела на учене, за да не се прекъсва осигуряването на равни възможности за образование и подкрепа за личностно развитие. Въз основа на законодателните промени започна да се осъществява плавното преминаване от присъствено към обучение в електронна среда с осигуряването на електронни устройства и работещи платформи за участниците в образователния процес. В детските градини се регулира възможността за обучение от разстояние в електронна среда с участието на родителите. В новата среда на образователната система се увеличиха часовете за допълнителна подкрепа през неучебното време на 2019/2020 г., както и индивидуалната работа с деца със специални образователни потребности.

Адаптирането на образователната система продължава, което налага повишаването на обхвата от подкрепа за придобиване на допълнителни умения, които се превръщат в устойчив инструмент за социално включване и реализация на пазара на труда.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: Осигуряване на оптимални възможности за развитие и пълноценна личностна подкрепа на децата и учениците.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

Оперативна цел 1: Осигуряване на оптимални условия за ученето и създаването на възможности за по-пълноценно развитие и усъвършенстване на децата и учениците.

Оперативна цел 2: Повишаване на знанията и уменията на педагогическите специалисти и на родителите за ефективно посрещане предизвикателствата на образователния процес и съвременните реалности.

Оперативна цел 3: Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

Оперативна цел 4: Оптимизиране на процеса на приобщаване в условията на обучение от разстояние в електронна среда /ОРЕС/.

Оперативна цел 5: Подобряване достъпността на средата.

ОСНОВНИ МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Мерките са групирани според оперативните цели и представят насочващи примерни направления и дейности за общините, образователните институции и другите институции, които ще планират и изпълняват конкретни дейности според своите компетентности. Мерките не са в изчерпателен списък и могат да бъдат допълвани в общинските стратегии съобразно конкретните общински особености и потребности.

По оперативна цел 1: Осигуряване на оптимални условия за учене и създаване на възможности за по-пълноценно развитие и усъвършенстване на децата и учениците.

Мярка 1 – Организиране и провеждане на ранна диагностика на децата и учениците и разграничаване на нуждата от обща и от допълнителна подкрепа.

✓ Провеждане на скрининг за оценяване на развитието на деца от 3 години до 3 години и 6 месеца, посещаващи детските градини.

✓ Провеждане на оценяване на децата на 5 и 6-годишна възраст и установяване на готовността им за училище.

✓ Оценяване на индивидуалните потребности на децата и учениците, за които има съмнения, че се нуждаят от допълнителна подкрепа.

Мярка 2 – Провеждане на обща подкрепа за личностно развитие на всички нуждаещи се ученици.

✓ Провеждане на допълнителни обучения и консултации.

✓ Осигуряване на пълноценни условия за провеждане на занимания по интереси.

✓ Организиране на логопедична работа във всички училищата и в детските градини.

✓ Организиране на „учене чрез правене“ и чрез атрактивни за децата и учениците интерактивни подходи и техники.

✓ Осигуряване на допълнителен и различен ресурс за децата, които не могат да отговорят на изискванията на учебната програма.

✓ Подобряване на условията на ОРЕС.

Мярка 3 - Организиране на допълнителна подкрепа за личностно развитие на всички нуждаещи се ученици.

✓ Създаване в училищата и в детските градини на екипи за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) на всяко конкретно дете и ученик, за което е потвърдено предоставянето на допълнителна подкрепа.

✓ Разработване на план за подкрепа.

✓ Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за учениците със СОП при необходимост.

✓ Използване на разнообразни образователни стратегии, мултисензорни методики и иновативни техники за обучение и възпитание на нуждаещите се от ДП деца и ученици.

✓ Осигуряване на необходимите терапии и рехабилитации на децата и учениците със СОП.

✓ Осигуряване на ресурсно подпомагане на деца и ученици със СОП

Мярка 4 – Дейности за предотвратяване на тежки нарушения на дисциплината и прояви на агресия и тормоз.

✓ Провеждане на превантивни кампании и мероприятия срещу агресията и тормоза, както и за утвърждаване на принципите на честната игра и недопускането на насилие.

✓ Провеждане на консултации за справяне с гневните изблици и напрежението, както и за решаване на възникналите проблеми и конфликтните ситуации.

✓ Формиране на емоционална и социална компетентност и умения за ефективно управление на емоциите, за саморефлексия и разбиране на другия, за развитие на характера и позитивността.

✓ Въвеждане използването на посредник при решаване на конфликти.

✓ Въвеждане на практиката на наставничеството (индивидуална подкрепа за ученика от личност, която уважава) като начин за въздействие върху вътрешната мотивация.

Мярка 5 - Осигуряване на възможности за пълноценна личностна изява на всички деца и ученици.

✓ Организиране на училищно, общинско и областно ниво на спортни и културни събития, на които да се даде възможност на повече деца и ученици за публична изява.

✓ Подкрепа на талантливи деца чрез Програма на мерките за закрила на деца с изявени дарби (по общини).

✓ Прилагане на системи за поощрения и награждаване на децата и учениците на училищно, общинско и областно ниво.

Мярка 6 - Реализиране на дейности за професионално ориентиране и консултиране и връзка с пазара на труда.

✓ Организиране на инициативи за кариерното ориентиране по общини.

✓ Провеждане в училищата на мероприятия съвместно с представители на бизнеса и родителската общност за популяризиране на професионалното образование.

✓ Организиране на кръгли маси и работни срещи с работодатели, партньори, ученици, родители, Училищно настоятелство, Обществен съвет – на училищно, общинско и областно ниво.

✓ Осигуряване на условия за превръщане на ученето през целия живот в реалност.

✓ Представяне на възможностите за професионално образование и развитие, които училищата предлагат, пред учениците със СОП и техните родители.

По оперативна цел 2: Повишаване на знанията и уменията на педагогическите специалисти и на родителите за ефективно посрещане предизвикателствата на образователния процес и съвременните реалности.

Мярка 1 - Осигуряване на специалисти в училищата и детските градини за предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

✓ Осигуряване на необходимите специалисти за развитие на дарбите и интересите на децата и учениците.

✓ Осигуряване на психолози и логопеди във всички училища и детски градини.

✓ Осигуряване /при нужда/ на други специалисти за провеждане на терапевтични програми и методики-рехабилитатори на слуха и говора, рехабилитатори на деца с нарушено зрение, ерготерапевти, кинезитерапевти и други.

Мярка 2 - Повишаване квалификацията и уменията на педагогическите специалисти за идентифициране на потребностите от предоставяне на обща и допълнителна подкрепа.

✓ Проучване на потребностите за теми и обучения за квалификация на педагогически специалисти, работещи за подкрепата на личностното развитие на децата и учениците.

✓ Провеждане на обучения на училищно, общинско и на областно ниво за педагогически специалисти, работещи с деца и ученици, по теми, свързани с приобщаващото образование.

Мярка 3 Приоритетно търсене на финансиране по проекти и национални програми за сътрудничество между педагогическите специалисти и обмен на добри практики.

По оперативна цел 3: Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и институциите.

Мярка 1 - Създаване на работещи практики за взаимодействие между деца и ученици, педагогически специалисти и родители.

Мярка 2 - Създаване на работещи практики за взаимодействие между детски градини, училища, местните администрации, отделите за закрила на детето, РУО и др.

Мярка 3 - Развитие на ефективни форми за работа с родителите на деца и ученици със специални образователни потребности.

Мярка 4 - Работа с родителите на деца и ученици с изявени дарби.

Мярка 5 - Подобряване на координацията и сътрудничеството между институции по отношение на работата с децата в риск и деца, жертви на насилие.

Мярка 6 - Дейности, насочени към местната общественост за:

✓ преодоляване на предразсъдъците;

✓ за повишаване на информираността и съпричастността към децата и учениците със специални образователни потребности;

По оперативна цел 4: Оптимизиране на процеса на приобщаване в условията на обучение от разстояние в електронна среда /ОРЕС/.

Мярка 1 - Осигуряване на възможност за дистанционното обучение и подкрепа на всяко конкретно дете и ученик в условията на ОРЕС.

✓ Осигуряване на подходящи устройства и интернет за всички деца и ученици.

✓ Синхронизирана екипната работа между родители, учители и специалисти.

✓ Пълноценно планиране, реализиране и отчитане на ОРЕС.

✓ Организиране и провеждане на компенсаторни индивидуални онлайн сесии с нуждаещите се деца и ученици.

✓ Оптимизиране при използването на образователен софтуер, мултимедийни учебни материали и ресурси, електронни учебници, уеб приложения за обучение, образователни сайтове, дидактически упражнения и игри.

✓ Предоставяне на допълнителни обучителни материали на деца и ученици със СОП, придружени с консултации /по телефон или по интернет/.

✓ При възможност организиране и провеждане на присъствени индивидуални терапевтични сесии на деца и ученици със СОП.

Мярка 2 – Усъвършенстване на професионалните умения на педагогическите специалисти за работа в условията на ОРЕС.

✓ Участие на педагогическите специалисти в краткосрочни обучения за усъвършенстване на уменията им за преподаване и провеждане на занимания от разстояние в електронна среда.

✓ Провеждане на мотивационни и надграждащи обучения, обмяна на опит и споделяне на добри практики за обучение и подкрепа на деца и ученици със СОП от разстояние в електронна среда.

Мярка 3 – Развитие на ефективно сътрудничество с родители на деца и ученици със СОП в условията на ОРЕС.

✓ Осигуряване на подкрепяща среда за семействата и близките на деца и ученици с изявени дарби и консултиране със специалисти.

✓ Осигуряване на подкрепяща среда за семействата и близките на деца и ученици със СОП чрез консултиране с психолози, логопеди, ресурсни учители, рехабилитатори на слуха и говора и кинезитерапевти, ерготерапевт.

✓ Насърчаване и мотивиране на родителите за активно включване в образователния процес.

✓ Обучение на родители на деца и ученици със СОП за придобиване на умения за работа в електронна среда.

По оперативна цел 5: Подобряване достъпността на средата.

Мярка 1 - Подобряване на достъпността на архитектурната среда в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда.

✓ Изграждане на съоръжения за достъпност в училищата и детските градини – рампи, асансьори, адаптирани санитарни възли, детски площадки и съоръжения за игра и др.

✓ Осигуряване на специализиран транспорт за нуждаещите се деца и ученици.

✓ Адаптиране на тротоарите за придвижване на хора с колички.

Мярка 2 - Подобряване на достъпната физическа среда. Достъпната физическа среда съчетава универсалния със специализирания дизайн и основните й характеристики са логичност, видимост и подходящо осветление. Достъпът на физическата среда е:

✓ Визуален – контраст и цветове, осветление и визуална маркировка.

✓ Тактилен – водещи парапети, предпазни решетки, тактилни символи.

✓ Вертикален – преодоляване на стълби, рампи, специални асансьори;

✓ Хоризонтален – включва изисквания към врати, фоайета, коридори, водещи линии, санитарни помещения и др.

Мярка 3 - Подобряване на специализираната подкрепяща среда в образователните институции.

✓ Създаване и оборудване на подходящи учебни кабинети във всяко училище и детска градина.

✓ Създаване и оборудване на подходящи помещения за специализирана, терапевтична подкрепа.

✓ Реализиране на проекти по Националните програми на МОН, насочени към осигуряване на съвременна образователна среда, достъпност и сигурност.

✓ Организиране на необходимите разумни улеснения за участие на учениците със СОП в национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити.

✓ Създаване и оборудване на зали и кабинети за развиване на дарби и интереси.

Мярка 4 - Подобряване на условията и осигуряване на равен достъп за обучение от разстояние в електронна среда.

IX. ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА

Постигането на оперативните цели на областната стратегия ще се следи чрез няколко основни индикатора, свързани с основни аспекти от цялостната промяна.

1. Брой деца и ученици, на които е осигурена обща подкрепа за личностно развитие.

2. Брой деца и ученици, на които е осигурена допълнителна подкрепа за личностно развитие.

3. Брой родители, които са съпричастни с подкрепата за личностно развитие на децата и учениците.

4. Брой детски градини и училища, организиращи качествена подкрепа за личностно развитие.

5. Брой педагогически специалисти, участвали в обучения за развитие на професионалните компетентности за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

6. Брой институции със значително подобрение на материалната база – нови елементи на достъпна архитектурна среда, разкрит кабинет.

7. Брой детски градини и училища, в които работят логопеди и психолози.

X. ВРЪЗКА С ДРУГИ СТРАТЕГИИ

Целите и дейностите на настоящата областна стратегия са свързани и допринасят за постигането на целите на следните национални стратегически документи:

- ✓ Национална стратегия за детето (2019– 2030);
- ✓ Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030)

XI. КООРДИНАЦИЯ, МОНИТОРИНГ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

В изпълнение на чл. 197, ал. 1 и ал. 2 от Закона за предучилищното и училищно образование (ЗПУО) всяка от 18-те общини в област Пловдив въз основа на областната стратегия по чл. 196 разработва общинска стратегия за личностно развитие на децата и учениците, която се приема от общинския съвет.

Стратегическите цели, приоритетите и мерките в Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Пловдив 2021-2023г. се изпълняват чрез общинските стратегии и планове.

За изпълнение на общинската стратегия ежегодно до 30 април общинският съвет по предложение на кмета и след съгласуване с Регионалното управление на образованието - Пловдив приема годишен план за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностно развитие съгласно чл. 197, ал. 3 от ЗПУО.

Съгласуваните и приети годишни общински планове се изпращат на областния управител до 20 май заедно с отчета за изпълнение на дейностите от годишния общински план за предходната година. Въз основа на планираните и реализираните дейности за

личностно развитие на децата и учениците се осъществяват проследяването на изпълнението, отчитането и постигнатите резултати през целия период на действието на областната стратегия.